

Специален доклад

Демонстриране в търговски мащаб на улавянето и съхранението на въглероден диоксид, както и на иновативните технологии за възобновяема енергия – планираният напредък не е постигнат през последното десетилетие

(съгласно член 287, параграф 4, втора алинея от ДФЕС)

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

ОДИТЕН ЕКИП

Специалните доклади на Европейската сметна палата представят резултатите от нейните одити на политиките и програмите на ЕС или теми, свързани с управлението, в конкретни бюджетни области. ЕСП подбира и разработва одитните си задачи така, че те да окажат максимално въздействие, като отчита рисковете за изпълнението или съответствието, проверявания обем приходи или разходи, предстоящите промени, както и политическия и обществения интерес.

Настоящият одит на изпълнението беше извършен от Одитен състав I „Устойчиво използване на природните ресурси“, с ръководител Николаос Милионис — член на ЕСП. Одитът беше ръководен от члена на ЕСП Само Йереб, със съдействието на Jerneja Vrabič, аташе в неговия кабинет; Helder Faria Viegas, главен ръководител, Stefan Den Engelsens, ръководител на задача, Oana Dumitrescu, Joachim Otto, Ernesto Roessing, Juan Antonio Vazquez Rivera и Anna Zalega, одитори. Zuzanna Filipski предостави езикова подкрепа.

От ляво на дясно: Ernesto Roessing, Jerneja Vrabič, Stefan Den Engelsens, Samo Jereb, Helder Faria Viegas, Oana Dumitrescu.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Точки
Речник на термините	
Съкращения	
Кратко изложение	I—X
Въведение	1—14
Подкрепа от ЕС за демонстрационни проекти в сектора на енергията с ниски въглеродни емисии	1—10
Европейска енергийна програма за възстановяване (ЕЕПВ)	4
NER 300	5—8
Други инициативи на ЕС за подпомагане на демонстрационни проекти за енергия с ниски въглеродни емисии	9—10
Продължаващата необходимост от иновации в областта на чистата енергия	11—14
Обхват и подход на одита	15—18
Констатации и оценки	19—107
Както ЕЕПВ, така и NER 300 си поставят амбициозни цели за осъществяване на улавяне и съхранение на въглероден диоксид и иновативни технологии за възобновяема енергия	19—36
ЕЕПВ не е постигнала амбициите си за улавяне и съхранение на въглероден диоксид...	20—22
... но е дала положителен принос за бързо развиващия се сектор на вятърната енергия от разположени в морето инсталации	23—27
В рамките на NER 300 не е осъществен нито един успешен проект за улавяне и съхранение на въглероден диоксид...	28—30
... и той изостава в достигането на планираното си въздействие за иновативни технологии за възобновяема енергия	31—36
Проектите в рамките на ЕЕПВ и NER 300 са били засегнати от неблагоприятни условия за инвестиции	37—55

Инвестиционният климат за демонстрационни проекти е повлиян от несигурността на регулаторните рамки и политики	41—48
Основни пречки за проектите за CCS са намаляващите пазарни цени на въглеродните емисии и липсата на друга подкрепа и приходи	49—55
Концепцията на NER 300 е ограничила способността на Комисията и на държавите членки да реагират на променящите се обстоятелства	56—85
Избраният модел за финансиране NER 300 не намалява ефективно риска за демонстрационните проекти	57—65
Процедурите за подбор на проекти и за вземане решения за NER 300 са сложни	66—79
Други характеристики на концепцията на NER 300 са забавили реакцията към променящата се среда	80—85
Механизмите за координация и отчетност се нуждаят от подобрене	86—107
Въпреки че напредъкът му е бил по-бавен от планирания, планът SET предоставя основа за подобряване на координацията в Европа	87—93
Службите на Комисията трябва да подобрят вътрешната си координация и съгласуваността на подкрепата от ЕС за нисковъглеродни демонстрационни проекти	94—103
Механизмите за отчетност на NER 300 не са достатъчно ясни	104—107
Заклучения и препоръки	108—127
Приложение I – Хронология на основните икономически и свързани с политиката събития, очертани спрямо елементи, разглеждани в рамките на одита	
Приложение II – Преглед на състоянието на NER 300 към март 2018 г.	
Приложение III – Основни икономически и регулаторни фактори, засягащи напредъка на NER 300 и ЕЕПВ	
Приложение IV – Примери за процедури за подбор в програмите за иновативна енергия с ниски въглеродни емисии	
Приложение V – Сложност на средата на програмите на ЕС за финансиране на иновации в областта на енергията с ниски въглеродни емисии	
Отговори на Комисията	

РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

CCUS: Улавяне, използване и съхранение на въглероден диоксид. Понастоящем научноизследователските програми на ЕС финансират научните изследвания в областта на CCUS. Използването на уловен въглероден диоксид като суровина за промишлени и химични процеси може да превърне въглеродния диоксид в стока, която може да се търгува и да генерира поток от приходи.

Комитет по изменение на климата: Вж. „Комитология“.

Комитология: Терминът „комитология“ се отнася до набор от процедури, чрез които Европейската комисия упражнява изпълнителните правомощия, предоставени ѝ от законодателя на ЕС, със съдействието на комисии от представители на държави от ЕС. Такива комитети по комитология се председателстват от длъжностно лице на Комисията и дават становище относно актове за изпълнение, предложени от Комисията¹. За NER 300 това е Комитетът по изменение на климата.

Комплексна оценка: В контекста на настоящия доклад тя се отнася до оценката на ЕИБ на техническата и финансовата жизнеспособност на заявлението за даден проект за финансиране с безвъзмездна помощ от NER 300.

Окончателно инвестиционно решение (ОИР): Управителният съвет на едно дружество взема ОИР за даден енергиен проект, след като извърши проучване за изготвяне на предварителен проект (FEED), получи всички необходими разрешения и потвърди източниците на финансиране за цялата инвестиция. Когато управителният съвет вземе ОИР, проектирането, снабдяването и строителните работи по проекта може да започнат.

Резерв за нови участници: Резервът за нови участници е резерв на Общността от 780 млн. квоти за емисии, създаден в рамките на схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС) за периода 2013 – 2020 г. През този период новите оператори в рамките на СТЕ на ЕС могат да кандидатстват за разпределяне на квоти от този резерв. От резерва

¹ <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/comitology.html?locale=bg>.

се предоставят квоти на принципа „първият по време е първи по право“. През 2012 г. от този резерв са отпуснати 300 млн. квоти за финансиране на NER 300.

Финансов инструмент: Финансовите инструменти представляват механизъм за предоставяне на финансова помощ от бюджета на ЕС под формата на заеми, гаранции и инвестиции в дялово участие (или квазидялово участие) за изпълнението на проекти². Съгласно Международен счетоводен стандарт 32 финансовият инструмент е „[...] всеки договор, който поражда едновременно и финансов актив на едно предприятие, и финансов пасив или инструмент на собствения капитал на друго предприятие“.

Финансова осъществимост: Като цяло финансовата осъществимост на един проект е критерий, прилаган от дадена банка: Проектът трябва да демонстрира, че ще генерира достатъчно приходи, за да стане финансово осъществим.

² Вж. Специален доклад № 19/2016 на ЕСП „Изпълнение на бюджета на ЕС чрез финансови инструменти – поуки от програмния период 2007 – 2013 г.“

СЪКРАЩЕНИЯ

БРП/7РП/9РП	6/7/9 Рамкова програма за научни изследвания
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ДзР	Договор за разлика
ЕАОС	Европейска агенция за околна среда
ЕЕПВ	Европейска енергийна програма за възстановяване
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕПТИ	Европейска платформа за технологии и иновации
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕТС на ЕС	Схема на ЕС за търговия с емисии
ЕФСИ	Европейски фонд за стратегически инвестиции (т.е. план „Юнкер“)
КИК	Комитет по изменение на климата
МСЕ	Механизъм за свързване на Европа
МФПР	Механизъм за финансиране с поделяне на риска
НОК	Национален орган за контакт (т.е. за NER 300)
ОИР	Окончателно инвестиционно решение
РЕР	Разход за единица резултат
СИЦ	Съвместен изследователски център
ФИ	Финансов инструмент
X2020	„Хоризонт 2020“ (т.е. 8РП)
ССС	Улавяне и съхранение на въглероден диоксид
CCUS	Улавяне, използване и съхранение на въглероден диоксид
EUA	Квоти за емисии на ЕС
FEED	Изготвяне на предварителен проект
IEA	Международна агенция по енергетика

IPCC	Междуправителствен комитет по изменение на климата
IRENA	Международна агенция за възобновяема енергия
NER 300	Резерв за нови участници 300

КРАТКО ИЗЛОЖЕНИЕ

I. През 2007 г. ЕС представи своя пакет за климата и енергетиката до 2020 г., в който се изисква повишаване на използването и разработването на възобновяеми енергийни източници и нисковъглеродни технологии. ЕС и държавите членки предприеха действия за подпомагане на иновативни технологии за възобновяема енергия и на изграждането и експлоатацията на съоръжения за промишлеността и за производството на електроенергия, които улавят и съхраняват въглероден диоксид, с цел ускоряване демонстрацията на първите обекти с търговска цел.

II. През 2009 г. ЕС стартира Европейската енергийна програма за възстановяване (ЕЕПВ) с бюджет от 1,6 млрд. евро за подпомагане на проекти за улавяне и съхранение на въглероден диоксид (CCS) и на разположени в морето вятърни електропроизводствени инсталации. Същевременно ЕС създаде Резерв за нови участници 300 (NER 300), финансиран чрез продажбата на 300 млн. квоти за емисии (2,1 млрд. евро), за подпомагане на проекти за CCS и иновативни технологии за възобновяема енергия.

III. През същия период ЕС също така финансира енергийни демонстрационни дейности и даде своя принос за управляваните от ЕИБ финансови инструменти чрез научноизследователски програми. ЕС имаше за цел да постигне по-голяма съгласуваност между приоритетите за иновации в областта на енергетиката и финансирането чрез стратегическия план за енергийните технологии (план SET), стартиран през 2008 г., и през 2015 г. го актуализира в съответствие с приоритетите на Енергийния съюз.

IV. Има вероятност ЕС да постигне целите си за възобновяема енергия за 2020 г. Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) обаче докладва, че е необходимо ЕС значително да увеличи своите усилия, за да постигане цялостните си амбиции за нисковъглеродна икономика до 2050 г.

V. Основната цел на ЕСП беше да прецени дали действията на ЕС за подпомагане на демонстрирането на CCS и иновативните технологии за възобновяема енергия в търговски мащаб от 2008 г. до 2017 г. чрез ЕЕПВ и NER 300 са били добре

разработени, управлявани и координирани и дали NER 300 и ЕЕПВ са постигнали очаквания напредък при подпомагането на преминаването към търговско разпространение на CCS и иновативните технологии за възобновяема енергия.

VI. Сметната палата заключава, че нито една от програмите не е успяла да внедри CCS в ЕС. ЕЕПВ е допринесла за развитието на сектора на вятърната енергия с разположени в морето инсталации, но NER 300 не е постигнала планирания напредък в предоставянето на подкрепа за демонстриране на по-широк кръг от иновативни технологии за възобновяема енергия.

VII. Неблагоприятните условия за инвестиции, включително несигурността на регулаторните рамки и политики, са възпрепятствали напредъка на много CCS проекти и проекти за иновативна възобновяема енергия. Ключов фактор за неуспешното разпространение на CCS е била ниската пазарна цена на въглеродните емисии след 2011 г.

VIII. Сметната палата също така установи, че концепцията на NER 300 е ограничила способността на Комисията и на държавите членки да реагират ефективно на променящите се обстоятелства. По-конкретно, в избрания модел за финансиране липсва обосновка за включването на правното основание за NER 300 в директивата относно схемата за търговия с емисии и не се намалява ефективно рискът за демонстрационните проекти. Процесите на подбор на проекти и вземане на решения са били сложни, а други характеристики на концепцията са ограничили гъвкавостта на програмата.

IX. На последно място ЕСП установи, че механизмите за координация и отчетност се нуждаят от подобрене. Въпреки че напредъкът му е бил по-бавен от планирания, планът SET предоставя основа за по-добро съгласуване на публичните и частните приоритети и ресурси. Необходимо е съответните структури на Комисията да подобрят координацията си, за да се повиши съгласуваността на подкрепата от ЕС за нисковъглеродни демонстрационни проекти. Механизмите за отчетност за субектите, управляващи NER 300, също не са достатъчно ясни.

X. ЕС се подготвя да стартира Фонд за иновации, който да замени NER 300, и възнамерява да ускори прехода към нисковъглеродна икономика. С оглед на това Сметната палата отправя следните препоръки към Комисията:

- да увеличи потенциала за ефективна подкрепа от ЕС за такива проекти;
- да подобри процедурите за подбор на проекти и вземане на решения по отношение на Фонда за иновации в сравнение с NER 300 и да осигури неговата гъвкавост, за да може да реагира на външни промени;
- да засили вътрешната си координация с цел по-съгласувано насочване на подкрепата от ЕС;
- да осигури отчетност за Фонда за иновации и средствата от NER 300.

ВЪВЕДЕНИЕ

Подкрепа от ЕС за демонстрационни проекти в сектора на енергията с ниски въглеродни емисии

1. През 2007 г. и 2008 г. ЕС разработи своя пакет относно климата и енергетиката за 2020 г. Този пакет беше набор от обвързващи законодателни актове, влезли в сила през 2009 г., за да гарантират, че ЕС ще изпълни своите цели в областта на климата и енергетиката за 2020 г. С него бяха определени три цели: 20 % намаление на емисиите на парникови газове (в сравнение с 1990 г.), 20 % от енергията в ЕС да бъде произведена от възобновяеми източници и 20 % повишаване на енергийната ефективност.
2. В този контекст, в заключенията на Председателството на Европейския съвет³ през юни 2008 г. беше отправен призив към Комисията да предложи механизъм, с който до 2015 г. да гарантира изграждането и експлоатацията на най-много 12 демонстрационни (вж. **каре 1**) електроцентрали за пазарно производство на електроенергия с улавяне и съхранение на въглероден диоксид (CCS – на **фигура 1** е представено описание).

Каре 1 – Демонстриране на иновативни технологии в търговски мащаб

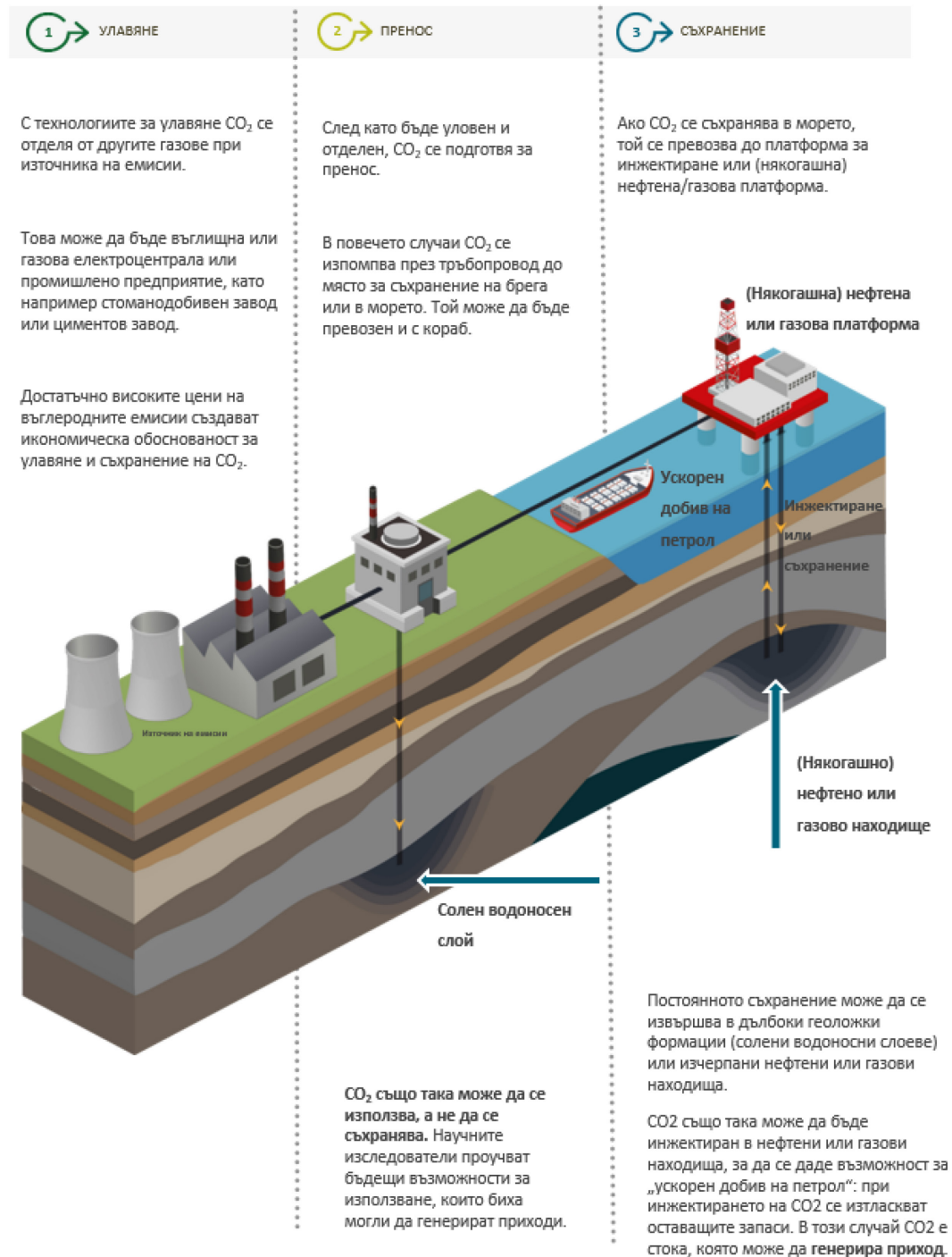
Когато новите технологии се развиват от научни изследвания към навлизане на пазара, те преминават през няколко различни етапа. Демонстрацията е етапът, в който една нова технология е изпитана в достатъчна степен и е достатъчно зряла, за да придобие търговска реализация. Ако е успешна, пазарът ще инвестира в нея и ще направи възможно пълното възприемане на технологията. Следователно успешните демонстрационни проекти помагат на обществото да се снабди с достъпни технологии за чисти, сигурни и конкурентни енергийни доставки.

За демонстрационните проекти често е трудно да преодолеят този етап. Предизвикателствата пред тях включват големи капиталови инвестиции поради техния мащаб, като същевременно те носят високи технологични рискове и несигурност относно крайните продукти

³ Точка 45, Брюксел, Европейски съвет от 19 – 20 юни 2008 г., Заключения на председателството на Европейския съвет, 11018/1/08 от 17 юли 2008 г.

и потенциалните приходи. Като цяло те са твърде рискови, за да привлекат достатъчно частни инвестиции, и изискват различни форми на държавна подкрепа, за да се даде тласък на технологиите. Когато технологиите не успеят да преодолеят този етап, те попадат в така наречената търговска „долина на смъртта“.

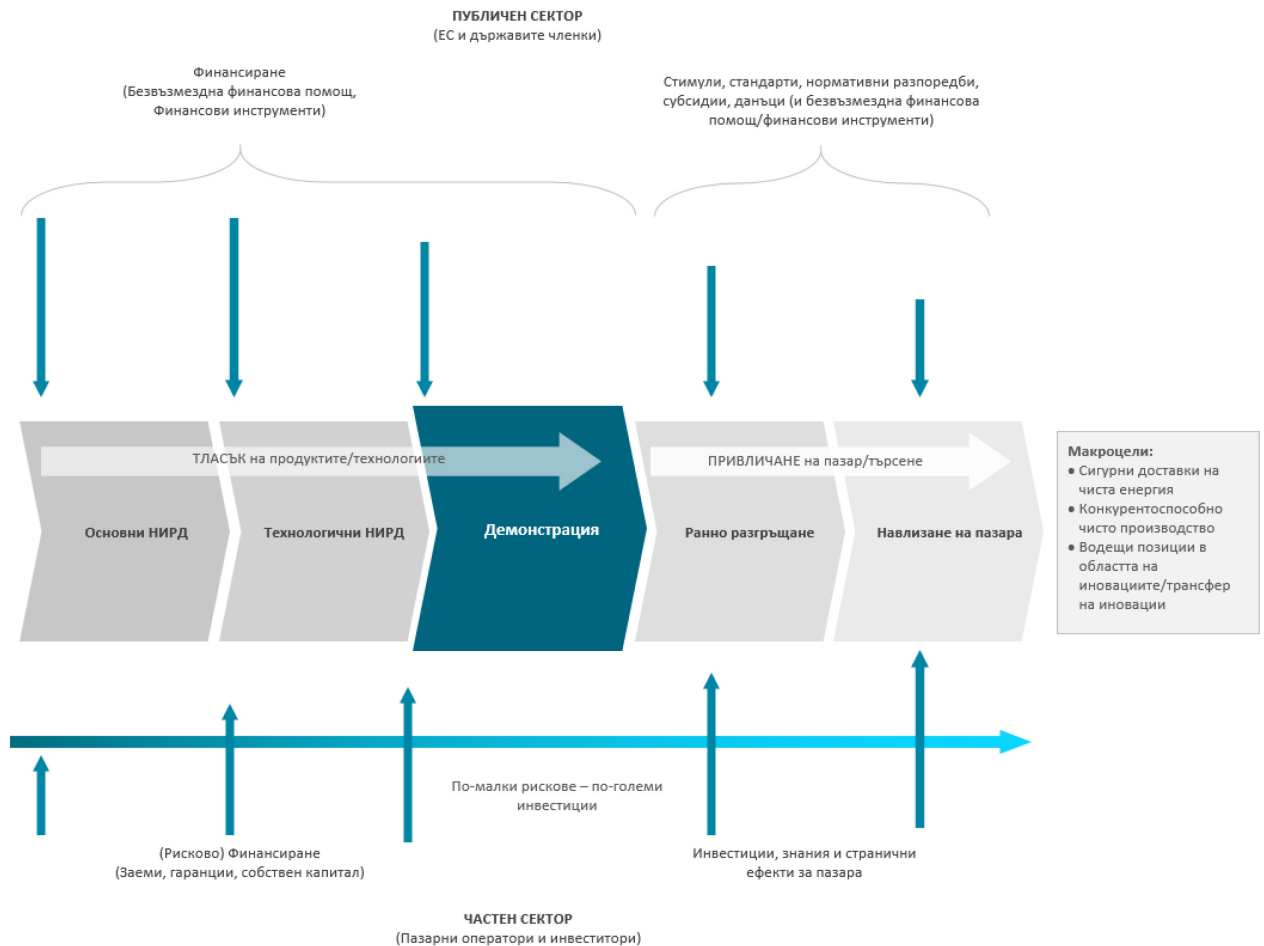
Фигура 1 – Улавяне и съхранение на въглероден диоксид

Източник: ЕСП.

3. След 2008 г. ЕС стартира две важни програми, насочени към подпомагане на демонстрирането на CCS в търговски мащаб (вж. **фигура 2**), както и на иновативни технологии за възобновяема енергия.

Фигура 2 – Подпомагане на демонстрационния етап на иновационния цикъл

Източник: Адаптиране от ЕСП на образци и документи на IPCC и Комисията.

Европейска енергийна програма за възстановяване (ЕЕПВ)

4. Първата важна програма на ЕС за подпомагане на демонстрирането на CCS с търговска цел, както и на вятърната енергия от разположени в морето инсталации, беше **Европейската енергийна програма за възстановяване (ЕЕПВ)**, стартирана през

2009 г.⁴ ЕЕПВ е част от един по-голям пакет за икономическо възстановяване⁵. Самата ЕЕПВ разполага с общ бюджет от четири милиарда евро за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за проекти. Това включва един милиард евро за демонстрационната програма за CCS и 565 млн. евро за вятърна енергия от разположени в морето инсталации. Обикновено безвъзмездната финансова помощ от ЕЕПВ се отпуска като част от капиталовите разходи за планиране, разработване и изграждане.

NER 300

5. ЕС създаде Резерв за нови участници 300 (NER 300) през 2009 г. в рамките на схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС) с цел подпомагане на демонстрационни проекти с търговска цел за CCS и иновативни технологии, свързани с енергия от възобновяеми източници⁶. На **фигура 3** са посочени иновативните технологии за възобновяема енергия, които той има за цел да подпомага.

⁴ Регламент (ЕО) № 663/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на програма за подпомагане на икономическото възстановяване чрез предоставяне на финансова помощ от Общността на проекти в областта на енергетиката (ОВ L 200, 31.7.2009 г., стр. 31).

⁵ COM(2008) 800 окончателен от 26 ноември 2008 г., „Европейски план за икономическо възстановяване“.

⁶ Вж. Директива 2009/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за изменение на Директива 2003/87/ЕО с оглед подобряване и разширяване на схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове на Общността (ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 63).

Фигура 3 – Иновативни възобновяеми енергийни източници, подпомагани от NER 300

Източник: ЕСП.

6. С подпомаганите от NER 300 демонстрационни проекти би могло да се улавя и съхранява CO₂ или да се произвежда чиста възобновяема енергия и следователно те биха могли да допринесат за постигането на целите за намаляване на емисиите за 2020 г., ако бъдат въведени в експлоатация преди това. Основната им цел обаче е да демонстрират търговския потенциал на избраните технологии и да дадат по-голям и дългосрочен принос към нисковъглеродната икономика след 2020 г., ако бъдат приложени на други места в Европа и по света⁷. Очаквало се е подпомагането на

⁷ Съображение 10 от Решение 2010/670/ЕС на Комисията от 3 ноември 2010 г. за определяне на критерии и мерки за финансирането на демонстрационни проекти със стопански характер за безопасно за околната среда улавяне и съхранение в геоложки обекти на CO₂, както и за финансирането на демонстрационни проекти за иновативни технологии за възобновяема енергия, чрез схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове в Общността, въведена с Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета („Решение за NER 300“) (ОВ L 290, 6.11.2010 г., стр. 39).

„пионерите в областта“ да допринесе за амбицията на ЕС да бъде световен лидер в разработването на технологии за възобновяема енергия⁸.

7. С Директивата за СТЕ на ЕС от Резерва за нови участници на Общността са отпуснати 300 млн. квоти. ЕИБ ги е продала и е генерирала 2,1 млрд. евро за финансиране на програмата. Комисията осъществява общата координация на програмата. Държавите членки определят национални органи за контакт (НОК) и имат редица отговорности⁹. През 2012 г. и 2014 г. Комисията е предоставила финансиране на 39¹⁰ проекта съгласно двете покани за представяне на предложения, предвидени в законодателството. ЕИБ управлява отпуснатите, но все още неизплатени средства¹¹.

8. И двата вида допълнителни разходи - инвестиционни и оперативни, за реализиране и експлоатация на иновативните проекти са били допустими за финансиране от NER 300 в размер до 50 % от очакваните разходи (за период от пет години за проектите за възобновяема енергия и десет години за CCS проектите). Отпуснатата безвъзмездна финансова помощ се изплаща от NER 300 под формата на годишни вноски след въвеждането в експлоатация на проекта, т.е. когато чрез него е уловен и съхранен CO₂ или е произведена възобновяема енергия и са направени оперативни разходи, освен ако държавите членки не поискат и не предоставят гаранции за авансово финансиране за част или цялата отпусната безвъзмездна помощ.

⁸ COM(2009) 519/4, „Инвестиране в разработването на нисковъглеродни технологии (SET-Plan)“.

⁹ Те включват определяне на допустимите проекти, подписването и управлението на правно обвързващите инструменти (договори) с проектите, мониторинг на проектите, докладване на Комисията и придвижване на плащанията от ЕИБ към проектите. Вж. **фигура 10** в основния текст за общ преглед.

¹⁰ 38 проекта за възобновяема енергия и един проект за улавяне и съхранение на въглероден диоксид.

¹¹ Към днешна дата това управление на активи е генерирало приблизително 70 млн. евро допълнителни приходи. В края на 2017 г., Комисията е отпуснала 39 млн. евро от активите на NER 300 за такси, дължими на ЕИБ за възложените ѝ задачи. Общият размер на таксите не може да превишава 45 млн. евро, което представлява 2,1 % от общите приходи в размер на 2,1 млрд. евро.

На **фигура 4** са описани предизвикателствата и различните етапи от финансирането на един енергиен демонстрационен проект.

Фигура 4 – Финансиране на енергиен демонстрационен проект

Източник: ЕСП.

Други инициативи на ЕС за подпомагане на демонстрационни проекти за енергия с ниски въглеродни емисии

9. В същия период по енергийните направления на рамковите програми на ЕС за научни изследвания **7РП** (2007 – 2013 г.) и **„Хоризонт 2020“** (2014 – 2020 г.) са подпомогнати демонстрационни проекти в широк спектър от енергийни технологии. По тези програми също така се предоставят (са предоставени) средства от бюджета на ЕС за управлявани от ЕИБ финансови инструменти като **Механизма за финансиране с поделение на риска** (МФПР, 2007 – 2013 г.) и **InnovFin** (2014 – 2020 г.), които включват (са включвали) енергийни демонстрационни цели.

10. Успоредно с използването на тези механизми за финансиране, ЕС е имал за цел да постигне по-голяма съгласуваност между приоритетите за иновации в областта на енергетиката и финансирането чрез стратегическия план за енергийните технологии

(план SET), одобрен от Съвета през 2008 г.¹² През 2015 г. планът е бил актуализиран (Интегриран план SET), за да бъде съгласуван с приоритетите на енергийния съюз в областта на научните изследвания и иновациите. Всички описани по-горе механизми за финансиране подпомагат приоритети на плана SET.

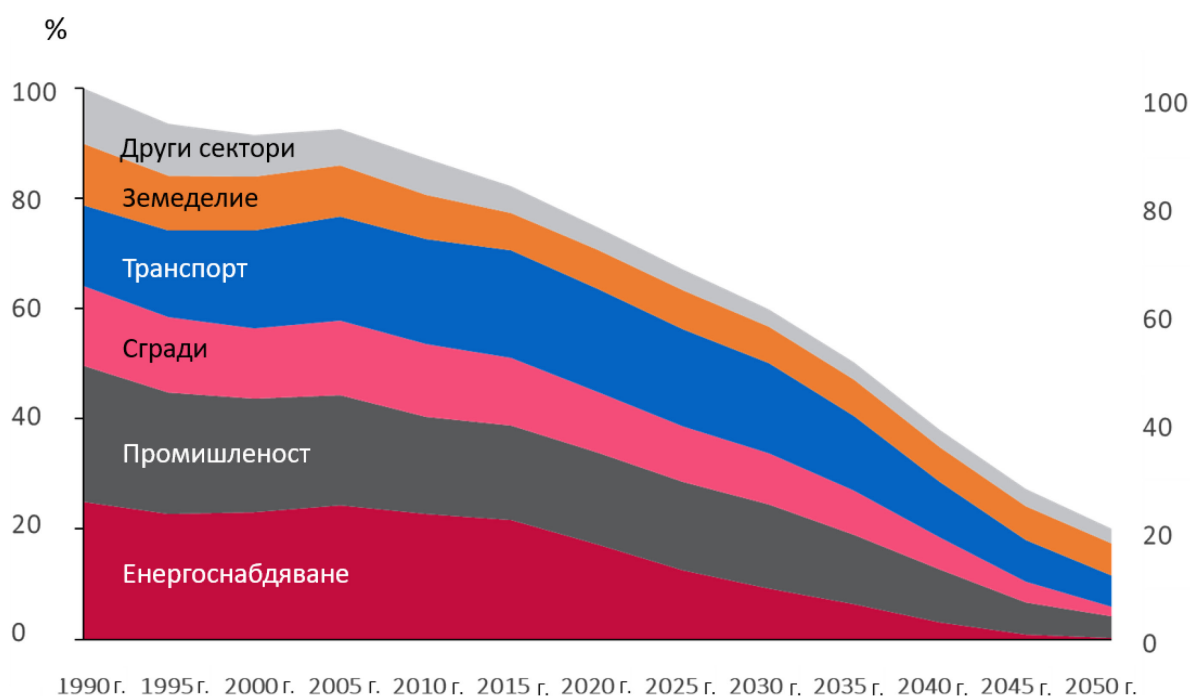
Продължаващата необходимост от иновации в областта на чистата енергия

11. През 2015 г. ЕС подписа Парижкото споразумение. Целта на споразумението е да се засилят глобалните действия в отговор на заплахата от изменението на климата и да се ограничи повишаването на температурата през настоящия век в световен мащаб значително под 2 градуса по Целзий над равнищата от преиндустриалния период. ЕС е поел ангажимент до 2030 г. да намали емисиите на парникови газове с най-малко 40 %, като допълни съществуващата си амбиция за постигане на икономика с ниска въглеродна интензивност до 2050 г.¹³ Това означава, че всички сектори на икономиката трябва драстично да намалят емисиите си. В пътната карта на Комисията от 2011 г. например се предвижда, че до 2050 г. секторът на енергоснабдяването следва да намали емисиите си до нула. На **фигура 5** е показано предвиденото намаление на всички емисии на парникови газове (ПГ) в ЕС.

¹² Заключение на Съвета относно стратегическия план за енергийни технологии, 2854-то заседание на Съвета по транспорт, телекомуникации и енергетика от 28 февруари 2008 г.

¹³ COM(2011) 112 окончателен от 8 март 2011 г. „Пътна карта за постигане до 2050 г. на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност“: „С цел изменението на климата да се задържи под 2 °C, през февруари 2011 г. Съветът потвърди отново целите на ЕС за намаляване на емисиите на парникови газове с 80 – 95 % до 2050 г. в сравнение с равнищата от 1990 г.“.

Фигура 5 – Прогноза за емисиите на парникови газове в ЕС за постигане на намаляване с 80 % на вътрешните емисии (в сравнение с равнищата от 1990 г.)

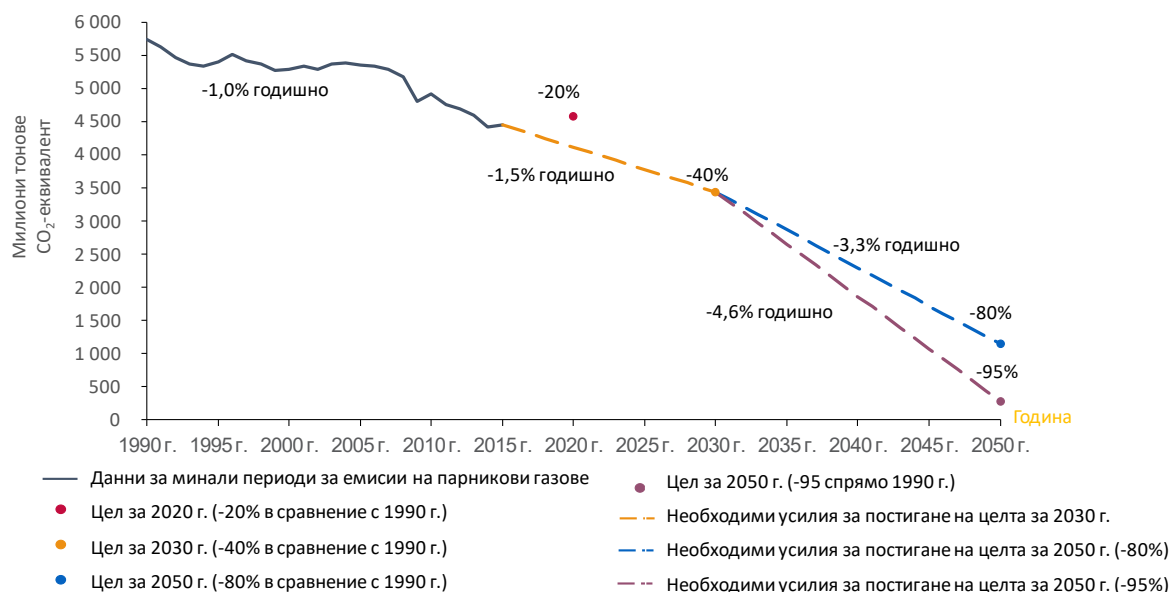

Източник: Европейска комисия, „Пътна карта за постигане до 2050 г. на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност“, 2011 г.

12. Понастоящем ЕС е на път да постигне целта си за 2020 г. 20 % от енергийното потребление да бъдат произведени от възобновяеми източници, а разходите по-специално за енергия от вятърни генератори, разположени на сушата, и за слънчева енергия (фотоволтаични системи) са намалели значително. Въпреки това по-дългосрочната перспектива остава предизвикателство. Според Европейската агенция за околна среда (ЕАОС)¹⁴ необходимо е ЕС значително да засили своите усилия след 2020 г., за да постигане цялостните си амбиции за нисковъглеродна икономика до 2050 г. (вж. **фигура 6**).

¹⁴ „Тенденции и прогнози в Европа през 2017 г. – Проследяване на напредъка по отношение на целите на Европа в областта на климата и енергетиката“, ЕАОС, Доклад № 17,/2017 г. Вж. подзаглавие „Перспектива за тенденциите при парниковите газове през 2050 г.“.

Фигура 6 – Тенденции в емисиите на парникови газове, прогнози и цели в ЕС

Източник: „Тенденции и прогнози в Европа през 2017 г. – Проследяване на напредъка по отношение на целите на Европа в областта на климата и енергетиката“, ЕАОС, Доклад № 17/2017 г.

13. В съобщението си от 2016 г.¹⁵ относно ускоряването на иновацията в областта на чистата енергия Комисията изтъкна предизвикателствата, свързани с подпомагането на демонстрационни проекти за нисковъглеродна енергия, и подчерта амбицията на ЕС да има лидерска роля в областта на възобновяемите енергийни източници.

14. През 2018 г. изменената Директива за СТЕ на ЕС¹⁶ предостави правното основание за нов Фонд за иновации, който ще усвоява всички неизразходвани средства от NER 300 и ще предоставя финансиране за иновативни нисковъглеродни промишлени и енергийни технологии в периода до 2030 г. Технологиите, които получават подкрепа от Фонда за иновации, следва да представляват революционни решения или да са

¹⁵ COM(2016) 763 окончателен от 30 ноември 2016 г., „Ускоряване на иновацията в областта на чистата енергия“.

¹⁶ Директива (ЕС) 2018/410 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2018 г. за изменение на Директива 2003/87/ЕО с цел засилване на разходоефективните намаления на емисии и на нисковъглеродните инвестиции, и на Решение (ЕС) 2015/1814 (ОВ L 76, 19.3.2018 г., стр. 3).

достатъчно зрели, за да могат да бъдат демонстрирани в мащаб, предхождащ мащаба на стопанска реализация.

ОБХВАТ И ПОДХОД НА ОДИТА

15. В своя одит на изпълнението Сметната палата оцени дали:

подкрепата от ЕС за демонстрирането в търговски мащаб на CCS и иновативни технологии за възобновяема енергия чрез ЕЕПВ и NER 300 е била добре разработена, управлявана и координирана, за да направи възможен техния ефективен принос към постигането на дългосрочните цели в областта на климата и енергетиката.

16. По-специално Сметната палата провери дали:

- **NER 300 и ЕЕПВ са постигнали очаквания напредък при подпомагането на преминаването към търговско разпространение на CCS и иновативните технологии за възобновяема енергия;**
- **концепцията и управлението на NER 300 са подпомогнали ефективното вземане на решения;**
- **надеждни механизми за координация в рамките на Комисията и между нея и националните органи подпомагат процеса на иновации в областта на чистата енергия.**

17. Одитът на ЕСП обхваща периода от започването на дейността на NER 300, ЕЕПВ и плана SET през 2008 г. до края на 2017 г.¹⁷ Одитът нямаше за цел да провери допустимостта, законосъобразността или редовността на разходите. В него също така не бяха разгледани пряко политиките, средствата или инструментите за подпомагане

¹⁷ В **приложение I** е представен график, който очертава стартирането на тези механизми и на плана SET на фона на важните политически и икономически събития.

на разгръщането на утвърдени технологии за възобновяеми енергийни източници¹⁸. С одита не бяха оценени дейностите на ЕИБ по монетизиране и управление на активи за средствата от NER 300.

18. Одитната дейност беше извършена през 2017 г. в Европейската комисия (ГД „Действия по климата“, ГД „Енергетика“ и ГД „Научни изследвания и иновации“). ЕСП също така посети ЕИБ и Съвместния изследователски център (СИЦ) на Комисията с информационна цел. Дейността на Сметната палата включваше събеседвания и преглед на документи, включително на 26 доклада на ЕИБ за оценка на проекти и на 36 годишни доклада за проекти по NER 300 от пет¹⁹ държави членки, проектни досиета на всичките девет проекта за вятърна енергия от разположени в морето инсталации и на шест проекта за CCS по линия на ЕЕПВ. Сметната палата посети тези държави членки, за да проведе събеседвания с националните органи за контакт (НОК) за NER 300 и с националните представители в Координационната група на плана SET. Сметната палата извърши преглед на пет проекта за CCS, за да оцени какво са постигнали чрез използване на наличното финансиране. Освен това ЕСП проучи платформите за енергийни технологии и иновации (ПЕТИ)²⁰, Европейската асоциация за термична слънчева електроенергия и KIC-InnoEnergy²¹. ЕТПИ са част от архитектурата на плана SET и включват заинтересовани страни от държавите членки, академичните среди и промишлеността.

¹⁸ Сметната палата се позовава по-специално на друг Специален доклад относно разпространението на енергия от възобновяеми източници в селските райони (СД № 5/2018) и на своя Информационен документ относно производството на енергия от вятърна и слънчева фотоволтаична енергия в ЕС от 20 февруари 2018 г.

¹⁹ Германия, Испания, Нидерландия, Обединеното кралство и Полша. Подборът на Сметната палата беше основан на значителния дял на техните емисии в СТЕ на ЕС и на интереса им към CCS в рамките на ЕЕПВ и NER 300.

²⁰ Сметната палата изпрати въпросите от анкетата на ЕТПИ за вятърна енергия, слънчеви фотоволтаични системи, океанска енергия, CCS, биоенергия, дълбока геотермална енергия и интелигентни мрежи.

²¹ www.innoenergy.com.

КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ

Както ЕЕПВ, така и NER 300 си поставят амбициозни цели за осъществяване на улавяне и съхранение на въглероден диоксид и иновативни технологии за възобновяема енергия

19. Сметната палата провери дали ЕЕПВ и NER 300 са осъществили ефективен напредък към постигането на техните цели за подпомагане на демонстрационните проекти със стопански характер за CCS и иновативни технологии за възобновяема енергия. ЕСП също така оцени дали Комисията е гарантирала, че проектите, които получават финансиране от ЕС, изразходват добре тези средства и допринасят за постигането на целите на програмата.

ЕЕПВ не е постигнала амбициите си за улавяне и съхранение на въглероден диоксид...

20. През юни 2008 г. в заключенията на Председателството на Европейския съвет е отправен призив към Комисията да предложи механизъм, който до 2015 г. да гарантира изграждането и експлоатацията на 12 CCS демонстрационни електроцентрали в търговски мащаб в ЕС. Демонстрационните проекти за CCS е трябвало да постигнат значителни намаления на емисиите от производство на електроенергия, като същевременно предоставят технологичната и търговска база за възпроизвеждане на технологията на други места. ЕЕПВ е отговорна за осигуряване на принос за постигането на тази цел²².

21. Комисията е предоставила един милиард евро на шест проекта. В края на 2017 г. Комисията е изплатила 424 млн. евро (вж. **таблица 1**). Четири от тези шест съфинансирани проекта са приключили след прекратяването на договора за безвъзмездна финансова помощ, а един проект е приключил, без да бъде завършен. Единственият завършен проект не е представлявал демонстрационен проект за CCS

²² 12 допустими проекта са изброени в приложението на регламент за ЕЕПВ (ЕК)№ 663/2009.

в търговски мащаб, а за по-малки пилотни съоръжения за улавяне, пренос и съхранение.

Таблица 1 – Преглед на състоянието на програмата за CCS в рамките на ЕЕПВ в края на 2017 г.

Местоположение на проекта	Състояние на действията по ЕЕПВ към октомври 2017 г.	Категория	Очакван принос към целта за преход към ниски въглеродни емисии*	Общ размер на допустимите разходи за действия по ЕЕПВ (съгласно договора за БФП) в млн. евро	БФП от ЕК в млн. евро	Съфинансиране на действия в % (договор за БФП)	Нетен размер на изплатената БФП от ЕК (след събраните вземания – октомври 2017 г.)
DE	Прекратени	CCS	10	305	180	59%	15
PL	Прекратени	CCS	9	610	180	29%	21
IT	Прекратени	CCS	5	143	100	70%	35
NL	Прекратени	CCS	6	371	180	48%	67
UK	Прекратени, без да бъдат завършени	CCS	17	274	180	66%	120
ES	Пилотни съоръжения – ограничено използване – без демонстрация на цялата последователност от дейности за CCS	CCS	5	263	180	69%	166
				Общ размер на предоставените средства от ЕС:	1 000	Общ размер на изплатеното финансиране от ЕС:	424

* Очаквано количество уловен и съхранен CO₂ през първите пет години съгласно договора за БФП (в млн. тона).

NB: Възможно е да настъпят допълнителни корекции за проектите в Нидерландия и Обединеното кралство в зависимост от процедурите по прекратяване.

Източник: ЕСП въз основа на данни на Комисията²³.

22. Следователно подпрограмата за CCS в рамките на ЕЕПВ не е допринесла за изграждането и въвеждането в експлоатация на нито един демонстрационен проект за CCS. В **каре 2** са представени примери за начина, по който средствата от ЕС са изразходвани за проектите. Въпреки че като цяло в програмите за иновации се наблюдават някои пропуски, постигнатите резултати чрез инвестиции от ЕС за незавършени проекти са значително под първоначално очакваното равнище. Тези проекти също така не са постигнали планираните намаления на емисиите²⁴ за съответните държави членки.

²³ SWD(2018) 48 окончателен от 5 март 2018 г. „Данни за бюджетното и техническото изпълнение на Европейската енергийна програма за възстановяване“.

²⁴ В случая на проекта в Обединеното кралство, свързаната с него електроцентраля не е била построена, поради което изобщо не е отделила емисии на CO₂.

Каре 2 – Примери от проекти за CCS в рамките на ЕЕПВ

Работите за подготовка на терена са започнали рано по всички проекти. Към момента няма конкретни резултати от тези дейности, които да се използват, с изключение на проекта в Испания. По проекта в Нидерландия в основата на комина за димни газове във въглищната електроцентрала е изградена свързка за CCS, която е влязла в експлоатация през 2013 г. Този проект е бил единственият проект за CCS в рамките на ЕЕПВ, който е получил разрешение за съхранение на въглерод съгласно Директивата за УСВ²⁵ за предвиденото място за съхранение в морето, но в момента там не се улавя и съхранява въглероден диоксид. Най-голямата разходна позиция по проекта в Обединеното кралство е включвала лицензи за технологии, придобити за 17 млн. евро, които сега са напълно счетоводно амортизирани. Въпреки приноса на ЕС в размер на 60 млн. евро за дейността по улавянето, проектът не е постигнал резултати в това отношение. Спонсорите на проекта така и не са започнали изграждането на базовата електроцентрала, в която да бъдат приложени съоръженията за CCS. Подобни проблеми са съществували при проектите в Германия, Италия и Полша, но те са били отменени на по-ранен етап.

... но е дала положителен принос за бързо развиващия се сектор на вятърната енергия от разположени в морето инсталации

23. Подпрограмата за вятърна енергия от разположени в морето инсталации в рамките на ЕЕПВ е била насочена към финансиране на проекти за разположени в морето вятърни електропроизводствени инсталации с иновативни характеристики в периода 2009-2015 г. Това е включвало например проекти за внедряване на иновативни турбини и иновативни фундаменти, които да позволят изграждането на първите мащабни (400 MWh) вятърни паркове в отдалечени райони в морето (> 100 KM) и на голяма дълбочина (> 40 M) с цел произвеждане на чиста електроенергия. Целта на програмата също така е била да се увеличат мрежовите връзки между разположените в морето вятърни паркове и различните държави членки, по-специално в Северно

²⁵ С Директивата за УСВ от 2009 г. се установява правна рамка за безопасно за околната среда съхранение на въглероден диоксид в геоложки формации през целия му жизнен цикъл и се определят критериите за разрешенията за съхранение. Вж. https://ec.europa.eu/clima/policies/lowcarbon/ccs/directive_bg.

и Балтийско море. Това е включвало използването на иновативни технологии за свързване към мрежата в търговски мащаб.

24. В края на 2017 г. Комисията е изплатила 255 млн. евро от 565 млн. евро, които е отпуснала на девет проекта за разположени в морето ветърни електропроизводствени инсталации. Четири проекта са постигнали пълно завършване. За два проекта договорите за безвъзмездна финансова помощ са били прекратени скоро след като Комисията е изплатила 7,4 млн. евро. Три проекта все още са в процес на изпълнение през 2018 г. В **таблица 2** са обобщени тези резултати.

Таблица 2 – Преглед на състоянието на програмата за ветърна енергия от разположени в морето инсталации в рамките на ЕЕПВ в края на 2017 г.

Местоположение на проекта	Състояние на действията по ЕЕПВ към октомври 2017 г.	Категория	Очакван принос към целта за преход към ниски въглеродни емисии*	Общ размер на допустимите разходи за действия по ЕЕПВ (съгласно споразумението за отпускане на безвъзмездни средства) в млн. евро	БФП от ЕК в млн. евро	Съфинансиране на действия в % (договор за БФП)	Нетен размер на изплатената БФП от ЕК (след събраните вземания – октомври 2017 г.)	
UK	Прекратени	Мрежа за OWE (разположени в морето ветърни електроенергийни инсталации)	Няма данни (Мрежа)	149	74	50%	3	
DE	Прекратени	ТУРБИНИ И КОНСТРУКЦИИ ЗА OWE	Няма данни	205	59	29%	4	
DK/NL	В процес на извършване (забавени)	Мрежа за OWE (разположени в морето ветърни електроенергийни инсталации)	Няма данни (Мрежа)	173	87	50%	5	
DE/DK	В процес на извършване (забавени)	Мрежа за OWE (разположени в морето ветърни електроенергийни инсталации)	Няма данни (Мрежа)	507	150	30%	58	
UK	В процес на извършване (забавени)	ТУРБИНИ И КОНСТРУКЦИИ ЗА OWE	> 80 MWh	190	40	21%	28	
DE	Завършени	ТУРБИНИ И КОНСТРУКЦИИ ЗА OWE	> 400 MWh	118	53	45%	53	
DE	Завършени	ТУРБИНИ И КОНСТРУКЦИИ ЗА OWE	> 295 MWh	488	50	10%	50	
DE	Завършени	ТУРБИНИ И КОНСТРУКЦИИ ЗА OWE	> 400 MWh	220	43	19%	43	
BE	Завършени	ТУРБИНИ И КОНСТРУКЦИИ ЗА OWE	> 270 MWh	24	10	42%	10	
* Очакван годишен капацитет за производство на чиста електроенергия.				> 1445 MWh	Общ размер на предоставените средства от ЕС:	565	Общ размер на изплатеното финансиране от ЕС:	255

Източник: ЕСП въз основа на данни на Комисията²⁶.

25. Четири проекта са постигнали успешно внедряване на голям капацитет за производство на чиста електроенергия, а трите забавени проекта все още са в състояние да допринесат за постигането на същата цел или за по-добрата интеграция енергийната мрежа в ЕС. Финансирането от ЕС на проекти за разположени в морето

²⁶ SWD(2018) 48 окончателен.

вятърни електропроизводствени инсталации от 2009 г. нататък е дало положителен сигнал за един сектор, който сега се развива бързо²⁷.

26. Поради бързото развитие на сектора (което е довело до известни затруднения при снабдяването), по-специално за трите забавени проекта са били необходими чести корекции. Комисията е проявила значителна гъвкавост при приемането на изменения в договорите за безвъзмездна финансова помощ.

Тези програми по ЕЕПВ не са постигнали целта за бързо стимулиране на икономическия растеж

27. На фона на икономическата криза важна цел на програмата ЕЕПВ е била да се стимулира икономическият растеж чрез насърчаване на инвестициите и създаване на работни места. Това е наложило голяма част от наличните средства да бъдат изразходвани до края на 2010 г.²⁸ Въпреки че изразходването на средствата не е самоцел, програмите за CCS и за вятърна енергия от разположени в морето инсталации в рамките на ЕЕПВ не са постигнали тази цел за възстановяване. В края на 2010 г. процентът на плащанията е възлизал на около 10 %, а в края на 2017 г. все още е бил под 50 % за двете програми.

²⁷ Съгласно доклад на IEA от 2017 г., „Разгръщане на технологии за възобновяеми енергийни източници“, „намаляването на разходите с 60 % от 2010 г. до 2017 г. показва, че целите на сектора за 2025 г. са били надхвърлени 8 години по-рано от предвиденото, което предполага, че през следващото десетилетие вятърната енергия от разположени в морето инсталации би могла да се интегрира напълно на конкурентна основа на пазара в някои европейски държави“. В момента ЕС е световен лидер във внедряването на разположени в морето вятърни електропроизводствени инсталации.

²⁸ В съответствие с критериите за отпускане на финансиране за проекти за CCS и за разположени в морето вятърни електропроизводствени инсталации (например член 14, параграф 2 от Регламента за ЕЕПВ), безвъзмездната финансова помощ следва да се отпуска за проекти, които са „достигнали инвестиционния етап и са направили значителни капиталови разходи до края на 2010 г.“.

В рамките на NER 300 не е осъществен нито един успешен проект за улавяне и съхранение на въглероден диоксид...

28. NER 300 е имал за цел да предостави финансиране на осем проекта, които да демонстрират икономическата изгодност на CCS. Това финансиране е могло да бъде предоставено на проекти, които вече са финансирани по ЕЕПВ или на други проекти, демонстриращи CCS. След първата покана за представяне на предложения в рамките на NER 300 от 2011 г. десет демонстрационни проекта за CCS са били допустими и са преминали успешно комплексната оценка на ЕИБ (вж. **точки 66 – 75**). Комисията е класирала осем проекта, за които да разгледа възможността за финансиране с безвъзмездна помощ, и е оставила два в списък с резерви²⁹.

29. Въз основа на това класиране Комисията е поискала от държавите членки да потвърдят подкрепата си за тези проекти. Три държави членки са потвърдили пет от тези десет проекта. Въпреки това Комисията е установила, че тези потвърждения не са били в съответствие с правните изискванията на NER 300 (в **каре 3** са посочени примери) и не е отпуснала безвъзмездна финансова помощ за проекти за CCS за първата покана за представяне на проектни предложения.

Каре 3 – Примери за отхвърляне от Комисията на проекти за CCS, потвърдени от държавите членки

Комисията е отхвърлила потвърждението на държавата членка за един промишлен проект за CCS в Нидерландия поради разногласия между Комисията и държавата членка относно данните за финансирането. Корекциите на ЕИБ са разкрили недостиг на финансиране в размер на 40 млн. евро, който нито една от страните не е била готова да запълни.

Комисията е установила, че одобрението на Обединеното кралство за три проекта не е съобразно с правилата на NER 300, тъй като подкрепата е била обвързана с крайния успех на тези проекти в конкурс с национално финансиране, който се е провеждал по същото време.

²⁹ SWD(2012) 225 окончателен от 12 юли 2012 г., „Програмата NER 300 – придвижване към нисковъглеродна икономика и даване на импулс на новаторството, растежа и заетостта в ЕС“.

Вследствие на това остава непотвърден целият публичен принос и Комисията не отпуска финансиране по NER 300 за тези проекти.

30. При втората покана за представяне на предложения през 2014 г. само Обединеното кралство е представило проект за CCS. Комисията е отпуснала 300 млн. евро на проекта, който е бил включен и в националната схема за подпомагане на CCS на Обединеното кралство. По този проект е планирано улавяне и съхранение на близо 18 млн. тона CO₂ в рамките на десетгодишен демонстрационен период. През ноември 2015 г. обаче след преглед на разходите Обединеното кралство е отменило своята схема за подпомагане. Вследствие на това е възникнал значителен недостиг на финансиране и консорциумът се е разпуснал. Към момента на извършване на одита се подготвяше оттеглянето на проекта от NER 300, което означава, че отпуснатата, но все още неизплатена безвъзмездна финансова помощ в размер на 300 млн. евро, няма да бъде изразходвана за целта на NER 300 за CCS³⁰.

... и той изостава в достигането на планираното си въздействие за иновативни технологии за възобновяема енергия

31. В допълнение към CCS, NER 300 е имала за цел³¹ да подпомага най-малко един проект във всяка подкатегория проекти за възобновяема енергия, за да се демонстрира жизнеспособността на кръга от иновативни технологии за възобновяема енергия, които все още не са в търговско разпространение³².

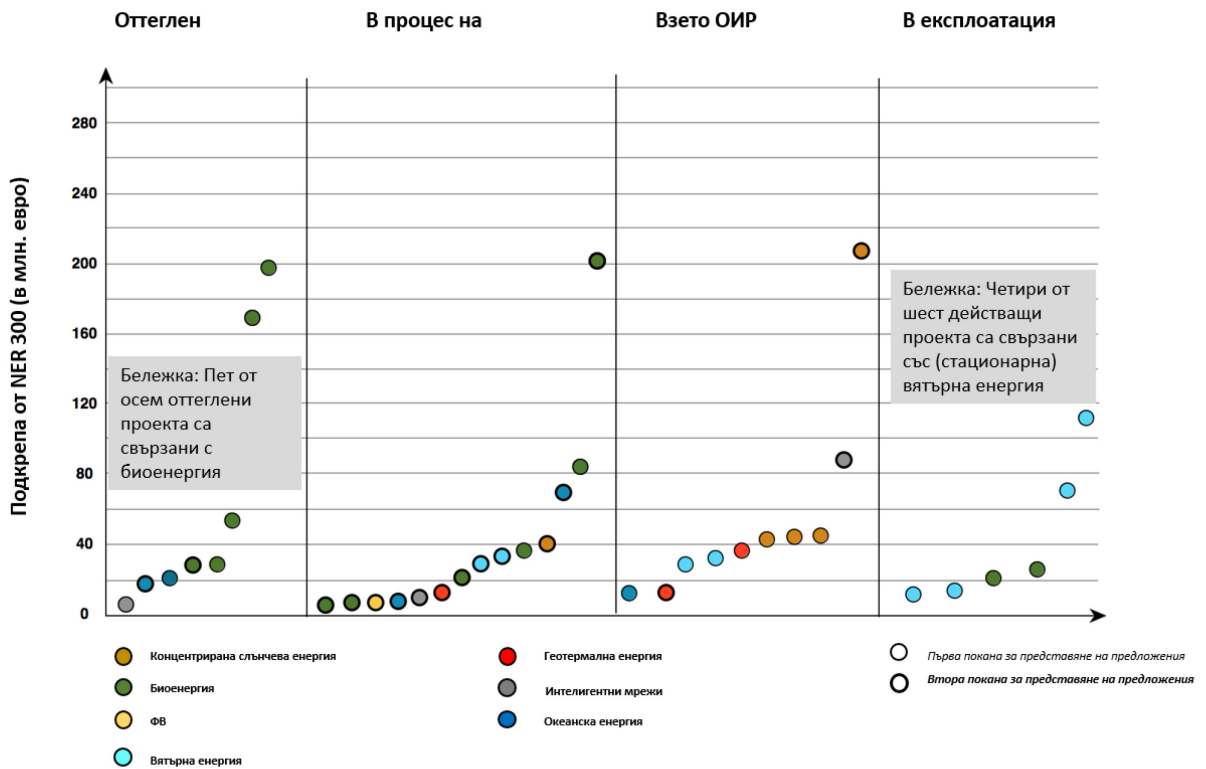
³⁰ Неизплатените средства от NER 300 все още може да се използват по други програми за подпомагане на CCS или да бъдат прехвърлени към бъдещия Фонд за иновации, който също ще подпомага CCS.

³¹ Член 8, параграф 1 и приложение I към Решение 2010/670/ЕС на Комисията.

³² При стартирането на NER 300 през 2010 г. те са включвали вятърна енергия, океанска енергия, биоенергия, фотоволтаични системи, концентрирана слънчева енергия, водна енергия, геотермална енергия и интелигентни мрежи.

32. През 2012 г. и 2014 г. Комисията е отпуснала 1,8 млрд. евро от средствата от NER 300 за 38 проекта за иновативни технологии за възобновяема енергия³³. Въз основа на данните за очакваната количество произведена енергия, определено преди вземането на решенията за предоставяне на финансиране, от проектите за възобновяема енергия се е очаквало да генерират почти 85 TWh чиста енергия през първите пет години на експлоатация. На **фигура 7** е представен преглед на състоянието на тези проекти по NER 300 към февруари 2018 г. В **приложение II** са представени данните.

Фигура 7 – Преглед на състоянието на проектите за иновативни технологии за възобновяема енергия в рамките на NER 300

Източник: ЕСП въз основа на данни на NER 300.

³³ С Решение за възлагане C(2012) 9432 окончателен от 18 декември 2012 г. е предоставена безвъзмездна помощ за 20 проекта за възобновяема енергия, а с Решение за възлагане C(2014) 4493 окончателен от 8 юли 2014 г. е предоставена безвъзмездна помощ за 18 проекта за възобновяема енергия и 1 проект за CCS.

33. Съгласно първоначалното законодателство за NER 300, за проектите е трябвало да се вземе окончателно инвестиционно решение в срок от две години (т.е. през 2014 г. и 2016 г.) и те да влязат в експлоатация не по-късно от четири години (т.е. през 2016 г. и 2018 г.) след вземането на решенията за предоставяне на финансиране.

34. През февруари 2015 г. Комисията е изменила Решението за NER 300, като е отложила с две години крайните срокове за окончателното инвестиционно решение и въвеждането в експлоатация³⁴. В решението за изменение е посочено, че икономическата криза е била основната причина, поради която значителен брой проекти с предоставени средства от NER 300 не са могли да вземат окончателно инвестиционно решение в рамките на първоначалните срокове. Въпреки тези удължавания на крайните срокове, до началото на 2018 г. седем проекта (с общ размер над половин милиард евро предоставена безвъзмездна финансова помощ) са се оттеглили от NER 300. Имало е вероятност още един проект да се оттегли през 2018 г., което представлява още 31 млн. евро. Четиринадесет проекта, на които е предоставена безвъзмездна финансова помощ през 2014 г., все още е трябвало да вземат окончателно инвестиционно решение през 2018 г.

35. За да получи 100 % от безвъзмездната финансова помощ, един проект следва да постигне 75 % от количеството енергия, което се очаква да бъде произведено в рамките на пет години от неговата експлоатация. В края на 2017 г. три действащи проекта за възобновяема енергия са получили годишни плащания въз основа на своето производство на енергия. Два проекта за биоенергия, които са влезли в експлоатация по план, са произвеждали много по-малки количества от очакваното. Следователно те изостават от достигането на изискваните 75 % мощност, за да заявят пълния размер на безвъзмездната финансова помощ. Проектът за вятърна енергия, който е получавал плащания от 2014 г., беше в процес на изпълнение.

³⁴ Решение (ЕС) 2015/191 на Комисията от 5 февруари 2015 г. за изменение на Решение 2010/670/ЕС по отношение на удължаването на някои срокове, установени в член 9 и член 11, параграф 1 от това решение (ОВ L 31, 7.2.2015 г., стр. 31).

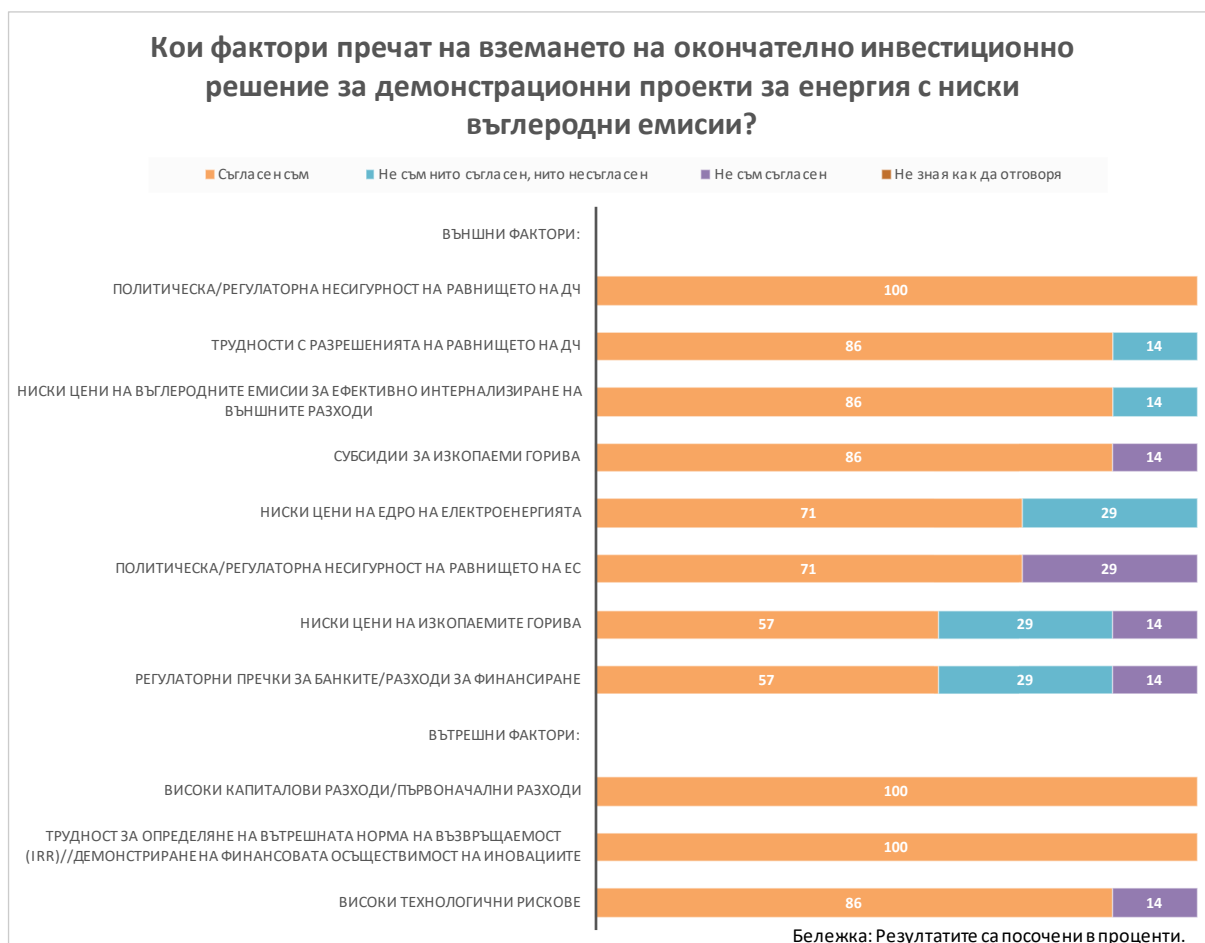
36. Поради оттеглянето, закъсненията и по-ниските от очакваното резултати по проектите, NER 300 изостава в достигането на планираното въздействие за широк кръг от технологии за възобновяема енергия и да даде възможност за тяхната първа демонстрация с търговски характер.

Проектите в рамките на ЕЕПВ и NER 300 са били засегнати от неблагоприятни условия за инвестиции

37. Демонстрационните проекти за енергия с ниски въглеродни емисии носят висок технологичен и финансов риск, поради което са изправени пред много предизвикателства по пътя си до внедряване на пазара. Техният достъп до финансиране е засегнат от по-обширни икономически и регулаторни въпроси. В настоящия раздел Сметната палата проучва как тези фактори са се отразили върху изпълнението на ЕЕПВ и NER 300.

38. Сметната палата проучи платформите за енергийни технологии и иновации, свързани с архитектурата на плана SET, както и две други организации (вж. **точка 18**), за да определи основните препятствия пред намиране на финансиране за демонстрационни проекти със стопански характер в ЕС. Представените на **фигура 8** резултати показват консенсуса между консултираните заинтересовани страни по отношение на значимостта на редица основни пречки.

Фигура 8 – Резултати от проучването на пречките за финансиране на демонстрационни проекти

Източник: ЕСП.

39. При изготвянето на програми като ЕЕПВ и NER 300 през 2008 г. цените на нефта, въглищата, газа и цените на едро на електроенергията бяха на много високи исторически равнища. Непосредствено преди стартирането на програмите, в началото на 2009 г. всички те се понижиха рязко. Въпреки че цените на нефта се възстановиха до поредния спад през 2014 г., тези фактори са важни двигатели за инвестиции в нисковъглеродни технологии. Спадът и нестабилността на цените на изкопаемите горива направиха инвестициите в нови нисковъглеродни технологии по-малко привлекателни в сравнение с изкопаемите енергийни източници.

40. В следващите точки се описва по какъв начин други основни пречки се отразяват върху условията за финансиране на проекти по NER 300 и ЕЕПВ (в приложение III тези пречки са свързани с данните относно изпълнението на тези програми).

Инвестиционният климат за демонстрационни проекти е повлиян от несигурността на регулаторните рамки и политики

41. С оглед на предизвикателството на финансирането на високорискови демонстрационни проекти, Директивата за СТЕ и Решението за NER 300 са породили очакванията на потенциалните проекти, че държавите членки ще допринесат с национално публично финансиране за проектите, избрани в рамките на NER 300. Комисията е поискала от държавите членки да потвърдят това за избраните проекти, преди да им отпусне безвъзмездна финансова помощ от NER 300.

42. Подкрепата на държавите членки би могла да включва капиталова безвъзмездна финансова помощ за развитието и изграждането на инфраструктура. Тя би могла да включва също така допълнителни ползи, като например преференциални тарифи (вж. каре 4) или премии за подпомагане на експлоатацията на новоизградените инсталации. Правилата на NER 300 също така са позволявали на държавите членки да издадат гаранция, която да даде възможност на ЕИБ да освободи част от предоставените на проектите средства, преди те да бъдат въведени в действие. Към момента на извършване на одита Сметната палата установи, че само четири проекта в четири държави членки действително са се възползвали от такава гаранция и са получили авансови плащания от ЕИБ.

Каре 4 – Преференциални тарифи и премии за възобновяема енергия

Преференциална тарифа е схема за подпомагане, при която на производителите на енергия от възобновяеми източници се заплащат фиксирани цени на електроенергията за всяка произведена единица енергия, която се подава в електропреносната мрежа. Изплащането на тарифата е гарантирано за определен период от време, който често е свързан с икономическия живот на съответния проект за енергия от възобновяеми източници (обикновено между 10 и 25 години).

Премия за изкупуване е схема за подпомагане, при която електрическата енергия от възобновяеми енергийни източници обикновено се продава на пазара на електроенергия, а производителите получават премия над пазарната цена за тяхното производство на електроенергия. Премията може да бъде фиксирана (т.е. на постоянно равнище, независимо от пазарните цени) или пълзяща (т.е. с различни равнища в зависимост от развитието на пазарните цени)³⁵.

43. През 2012 г., преди първото решение за предоставяне на финансиране, ЕИБ е информирала Комисията, че жизнеспособността на представените планове за финансиране до голяма степен зависи от подкрепата, която държавите членки биха могли да предоставят под формата на преференциални тарифи, безвъзмездна финансова помощ или други механизми. В някои случаи в проектите се е приемало, че допълнителната безвъзмездна финансова помощ и субсидии от държавите членки ще допълнят изцяло безвъзмездната помощ от NER 300 за финансиране на съответните разходи. ЕИБ е отбелязала, че в повечето случаи държавите членки все още не са определили ясно или не са договорили тези механизми за подпомагане при приключването на процеса на оценка.

44. От 2014 г.³⁶ Комисията е изисквала от държавите членки да използват конкурентни тръжни процедури за определяне на равнищата на подкрепа, която да се изплаща на организаторите на проекти за възобновяема енергия. Преди това държавите членки често са използвали фиксирани преференциални тарифи, договорени за дълги периоди с доставчиците на енергия (например 25 години). От 2017 г. състезателните тръжни процедури следва да бъдат единственият модел за субсидиране при подкрепата за

³⁵ Специален доклад № 5/2018, „Възобновяема енергия за устойчиво развитие на селските райони – значителен потенциал за полезно взаимодействие, който обаче до голяма степен остава нереализиран“.

³⁶ Съобщение на Комисията, „Насоки относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014–2020 г.“ (2014/C 200/01) от 28 юни 2014 г. Вж. също препоръките от 2013 г.: Работен документ на службите на Комисията, „Насоки на Европейската комисия за разработването на схеми за подпомагане на енергията от възобновяеми енергийни източници“, придружаващ документа „Съобщение на Комисията – Постигане на вътрешния пазар на електроенергия и извличане на максимални ползи от публичната намеса“, SWD(2013) 439 окончателен от 5 ноември 2013 г.

експлоатация. Новият подход при осигуряване на тази подкрепа за възобновяемите енергийни източници не би попречил на държавите членки да продължат подкрепата си за иновативни демонстративни проекти. В насоките на Комисията е предвидена възможност за постигане на дерогация от тръжната процедура за новите технологии с по-високи разходи за единица произведена енергия. Докато националните схеми за подкрепа на експлоатацията се променяха в ЕС, за разработените проекти по NER 300 от времето на преференциалните тарифи, все още продължаваха опитите за намиране на окончателно инвестиционно решение. Поради това те срещат несигурност относно възможностите за подкрепа на експлоатацията в бъдеще.

45. В **каре 5** е представен пример за проект, който в крайна сметка е бил оттеглен заради промени в регулаторната среда и в условията за финансова подкрепа.

Каре 5 – Пример за проект по NER 300, за който не е могло да се вземе окончателно инвестиционно решение

Един проект за океанска енергия в Обединеното кралство е разчитал на достъп до съществуващия национален механизъм за подпомагане на възобновяема енергия, когато е кандидатствал за финансиране по NER 300. По това време през 2012 г. държавата членка е разполагала с механизъм за подпомагане, който е щял да предостави финансиране за този проект за океанска енергия. Държавата членка е потвърдила предложението на Комисията за предоставяне на финансиране от NER 300 на това основание.

Енергийната политика на държавата членка, обаче, се е променила по време на жизнения цикъл на схемата NER 300. През 2016 г. по проекта е докладвано, че съгласно новата тръжна схема той не е успял да осигури подпомагане на приходите, тъй като държавата членка е премахнала от схемата заделянето на средства за сектора на океанската енергия. Поради липсата на алтернативни източници на финансиране, които да покрият последвалия недостиг на финансиране, до 31 декември 2016 г. за проекта не е могло да се вземе ОИР и той е бил оттеглен.

46. За проектите за CCS в рамките на ЕЕПВ подкрепата на държавите членки също не се е осъществила според очакванията. В **каре 6** са посочени примери.

Каре 6 – Проекти за CCS в рамките на ЕЕПВ и регулаторна несигурност

Дейността по проекта в рамките на ЕЕПВ в Германия е започнала скоро след като вече успешно е била разположена пилотна инсталация и свързаното с нея складово съоръжение на брега.

Въпреки първоначалния ангажимент от страна на държавата членка с тази технология и с проекта, закъсненията при транспонирането на Директивата за УСВ и окончателното разработване на законодателството за CCS са накарали спонсора на проекта да реши, че последният е нерентабилен. Вследствие на това през 2013 г. той е отменил проекта, въпреки че Комисията вече е изплатила 15 млн. евро.

По проекта в рамките на ЕЕПВ в Обединеното кралство е представена оферта във втория конкурс за CCS в държавата (2012 – 2015 г.)³⁷: национална схема за подкрепа на два демонстрационни проекта за всички последователни дейности за CCS. През октомври 2012 г. правителството не е избрало този проект за подпомагане, въпреки че през 2009 г. е одобрило неговото включване в първоначалния списък с предварително подбрани проекти за ЕЕПВ. Впоследствие, през 2012 г. проектът не е получил безвъзмездна помощ и от NER 300. От 2009 г. обаче Комисията е изплатила общо 120 млн. евро за този проект в рамките на ЕЕПВ. Фактът, че проектът не е получил очакваната публична подкрепа от други източници, и продължителните дискусии между държавите членки и Комисията относно това как той може да бъде подпомогнат чрез други механизми на по-късни етапи, е изложил на риск жизнеспособността на проекта и получената стойност с изплатените средства от ЕС.

47. Целта на регулаторните режими и на механизмите за финансово подпомагане на иновативни технологии за възобновяема енергия е да допринесат за постигането на целите на ЕС и на държавите членки в областта на климата и енергетиката. Те трябва да бъдат съгласувани с международните споразумения за климата и с дългосрочните цели за намаляване на емисиите (т.е. до 2050 г. и след това). Когато обаче тези цели в областта на климата и енергетиката не са ясно определени (например предвидени

³⁷ Вж. „Улавяне и съхранение на въглероден диоксид: втори конкурс за държавна подкрепа“, Доклад на ръководителя на Националната Сметна палата, 20 януари 2017 г. По програмата са щели да бъдат изразходвани 100 млн. британски лири за финансиране на 75 % от разходите на двама участници в търга за изготвяне на предварителен проект (проучвания FEED). До 900 млн. британски лири са щели да бъдат предоставени за капиталова подкрепа за двата проекта. Осем проекта са представили оферти, а някои са кандидатствали и за безвъзмездна финансова помощ от NER 300.

в законодателството) и нямат стабилна дългосрочна перспектива, това поражда допълнителна несигурност, която нарушава условията за инвестиции за този вид иновативни и рискови проекти. В **каре 7** накратко е описано как по този въпрос все още предстои много работа.

Каре 7 – Стратегии за развитие с ниски нива на въглеродни емисии и тяхното въздействие върху иновациите в областта на енергетиката

Съгласно Регламента относно механизма за мониторинг (РММ) от 2013 г. от държавите членки се е изисквало до 2015 г. да представят на Европейската агенция за околна среда своите „стратегии за развитие с ниски нива на въглеродни емисии“ за 2050 г. и да докладват относно напредъка през март 2017 г.

Според неотдавнашно проучване³⁸ до 2017 г. само тринадесет от двадесет и осем държави членки са имали стратегии, които могат да бъдат окачествени като стратегии за развитие с ниски нива на въглеродни емисии съгласно разработените критерии по проекта.

В проучването се съобщава, че качеството на представените стратегии се различава много и че не всички стратегии и политики, включени в тези документи, са предвидени в законодателството.

В предложения Регламент относно енергийния съюз от ноември 2016 г. от държавите членки се изисква периодично да изготвят национални планове в областта на енергетиката и климата (НПЕК) за периода от 2021 г. до 2030 г. и за следващите десетилетия. Държавите членки също така ще трябва да изготвят и да представят пред Комисията до януари 2020 г. и на всеки десет години своите дългосрочни стратегии за ниски емисии, които са с 50-годишна перспектива.

48. Несигурността във връзка с политиките, регламентите и публичната финансова подкрепа се отразява върху финансовата жизнеспособност и напредъка на демонстрационните проекти за иновативна енергия с ниски въглеродни емисии по

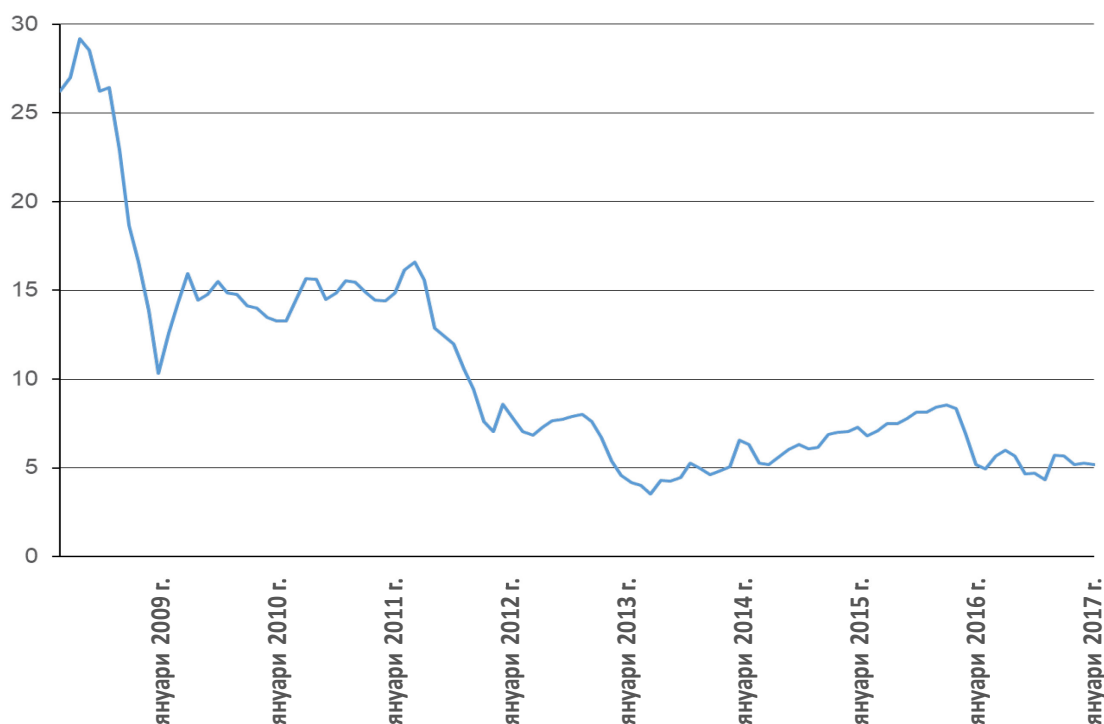
³⁸ „A climate for the future: assessing the Member States’ low-carbon development strategies and lessons for Energy Union Governance – an update – the outlook in October 2017“ („Климат на бъдещето: оценка на стратегиите на държавите членки за развитие с ниски нива на въглеродни емисии и поуки за управлението на енергийния съюз – актуализация – перспективата през октомври 2017 г., проект WWF Maximiser.

NER 300 и ЕЕПВ. Предвид възникналите закъснения вероятността да се появят нови, по-иновативни проекти извън NER 300 е нараснала.

Основни пречки за проектите за CCS са намаляващите пазарни цени на въглеродните емисии и липсата на друга подкрепа и приходи

49. За шестте проекта за CCS, подпомагани от ЕЕПВ, е трябвало да се вземе окончателно инвестиционно решение през 2011 г. и 2012 г. и да бъдат въведени в действие до 2015 г. Освен многото други значими предизвикателства, ключов фактор, който е възпрепятствал това, е била по-ниската от очакваното пазарна цена на въглеродните емисии съгласно СТЕ на ЕС. На **фигура 9** е показано това развитие.

Фигура 9 – Цени от минали периоди на квотите по СТЕ на ЕС (евро/тон CO₂e) 2008 – 2017 г.³⁹

Източник: ЕСП въз основа на средната месечна стойност на седем бъдещи договора за квоти за емисии на ЕС ([Quandl](#)).

³⁹ От средата на 2017 г. пазарната цена на въглеродните емисии по СТЕ на ЕС започна да се увеличава, като през месец май достигна 16 евро на тон CO₂.

50. Сметната палата установи, че когато през 2009 г. по проектите за CCS са подадени заявления за безвъзмездна финансова помощ от ЕЕПВ, се е разчитало високите и нарастващи цени на въглеродните емисии да подкрепят техните финансови планове. Преглед на заявленията за безвъзмездна помощ от ЕЕПВ, подадени през 2009 г. от шестимата организатори, на които впоследствие е предоставена безвъзмездна помощ, показва, че те са очаквали цената на въглеродните емисии да варира между 20 и 40 евро на тон CO₂ през етапите на изграждане и демонстриране. В един проект е показано как жизнеспособността на неговия финансов план също така зависи и от цените на електроенергията. Изчислено е, че само цена на въглеродните емисии, варираща между 65 и 90 евро на тон CO₂, действително ще позволи демонстрационния проект за CCS да се осъществи без загуби.

51. В плановете за финансиране на тези проекти често се е очаквало те да получат значително финансиране от NER 300 в бъдеще, въпреки че по това време (през 2009 г.) окончателната концепция на NER 300 не е била известна. В **каре 8** е описано как пазарната цена на въглеродните емисии също така е била определяща за максималния размер на безвъзмездната финансова помощ от NER 300⁴⁰. Комисията е приела тези твърде несигурни финансови планове, подписала е договорите за безвъзмездна финансова помощ и е изплатила 43 % от договорените средства по ЕЕПВ.

⁴⁰ Вж. съответните раздели за NER 300 от оценката на Директивата за СТЕ на ЕС, извършена в рамките на проекта „Подпомагане на прегледа на схемата на ЕС за търговия с емисии“ от ноември 2015 г., изготвен от Umweltbundesamt (Федерална агенция за околната среда) на Австрия в сътрудничество с Ecologic и SQ Consult през ноември 2015 г. съгласно договор за услуги с Европейската комисия.

Каре 8 – Понижаването на стойността на квотите по CTE е довело до по-малък размер на отпусканата безвъзмездна финансова помощ от NER 300

Въз основа на писмата за потвърждение на държавите членки и на докладите за комплексна проверка на ЕИБ за осем проекта по CCS в сектора на енергетиката, ЕСП изчисли, че разходите⁴¹ по NER 300 за разполагане и експлоатация на тяхната CCS инфраструктура са възлизали средно на 1,4 млрд. евро. В Директивата за CTE размерът на безвъзмездните средства от NER 300 е ограничен до 15 % от 300 млн. предоставени квоти (т.е. се равнява на 45 млн. квоти). Когато пазарната цена на въглеродните емисии е намаляла от 15 евро на квота през 2010 г. до приблизително 7,5 евро през 2011 г., това е довело също и до намаляване на очаквания възможно най-голям размер на ата помощ от NER 300 от 675 млн. евро на 337 млн. евро. Накрая Комисията го е определила в размер на 300 млн. евро. Това е било голяма пречка за проектите за CCS с висока интензивност на капитала, които са очаквали да получат много по-голяма подкрепа от NER 300. Това се е случило, когато спонсорите на проектите са подали и очаквали оценката на своите предложения през 2011 – 2012 г.

Когато Комисията е класирала проектите за CCS и е поискала потвърждение от държавите членки, тя е заявила на тези държави членки, че приема, че те ще компенсират произтичащата от това разлика между най-големия очакван размер на безвъзмездната финансова помощ от NER 300 от 337 млн. евро и общото публично финансиране, необходимо за тези проекти. Тази разлика би могла да възлезе на стотици милиони евро, които държавите членки не са били склонни да допълнят.

52. Проектите за CCS в рамките на ЕЕПВ в Нидерландия и Обединеното кралство (единствените, които са продължили след 2013 г.) така и не са успели да установят/възстановят финансовата си жизнеспособност с оглед на намаляващите цени. Очакваните финансови ползи от улавянето и съхранението на CO₂, а оттам

⁴¹ В член 3, параграф 2 от Решението за NER 300 за CCS е определено следното: „Съответните разходи за демонстрационните проекти за CCS представляват тези инвестиционни разходи, които проектът включва поради прилагането на CCS, с приспадане на нетната настояща стойност по възможно най-добра прогнозна оценка на разликата между експлоатационните приходи и разходи, дължащи се на прилагането на CCS през първите 10 години на експлоатация“.

и избягването на високите разходи по СТЕ на ЕС не са се осъществили според очакванията.

53. През 2012 г. Комисията е извършила вътрешна оценка⁴² на въздействието на намаляващата пазарна цена на въглеродните емисии. Тя е констатирала, че за тези проекти е станало много трудно да се вземе окончателно инвестиционно решение. Въпреки това тя е запазила финансовата подкрепа по ЕЕПВ и е позволила продължаването на част от дейността по пакетите за пренос и съхранение в Нидерландия и Обединеното кралство. Комисията е приложила обосновката, че тези проекти биха могли да са от полза за други източници на емисии в същите области, ако направят възможно изграждането на инфраструктура за съвместно използване.

54. През 2011 г. Комисията и спонсорът на проекта са решили да забавят дейността на проекта в Нидерландия с оглед на ниските пазарни цени на въглеродните емисии. През периода 2015 – 2017 г. Комисията е положила значителни усилия да установи източници на допълнително финансиране, за да покрие недостига. Тя е организирала в Брюксел различни срещи на кръглата маса с ключови заинтересовани страни от сектора и от държавите членки и е потърсила общи интереси за продължаване на проекта. Целта е била поне да се изгради необходимата инфраструктура и тя да се експлоатира в продължение на кратък демонстрационен период. Накрая спонсорът на проекта е оттеглил подкрепата си от проекта през 2017 г.

55. Липсата на финансова жизнеспособност е основният блокиращ фактор за разгръщането на CCS в ЕС. Рязкото намаляване на пазарната цена на въглеродните емисии и невъзможността на нито един проект по ЕЕПВ до 2012 г. да осигури подходящ размер на допълнително публично финансиране чрез NER 300 или националните програми, или други приходи, са изложили на риск тяхната жизнеспособност. Комисията не е отменила или прекратила финансовата си подкрепа за

⁴² Вътрешен обмен на мнения между ГД „Енергетика“ и ГД „Бюджет“ относно много по-ниския от очаквания процент на плащанията през първите години на ЕЕПВ.

демонстрационни проекти за CCS по ЕЕПВ по това време и е продължила след 2013 г. да извършва плащания по два проекта, които в крайна сметка не са били успешни.

Концепцията на NER 300 е ограничила способността на Комисията и на държавите членки да реагират на променящите се обстоятелства

56. Сметната палата провери дали общата концепция на програмата NER 300 отговаря на установените нужди и дали процедурите за подбор на проекти гарантират, че тя ще предоставя безвъзмездна финансова помощ на най-добрите налични проекти. ЕСП също така провери дали механизмите за управление на NER 300 позволяват ефективно и гъвкаво изпълнение на задачите от субектите, управляващи тази програма за иновации.

Избраният модел за финансиране NER 300 не намалява ефективно риска за демонстрационните проекти

57. От Комисията се е изисквало да извърши оценка на въздействието за най-значимите инициативи и за тези, които ще имат най-голямо въздействие. Това се отнася и за измененията на Директивата за СТЕ от 2009 г. (която по-късно става правното основание за създаване на NER 300), както и за Решението на Комисията от 2010 г. за определяне на разпоредбите за прилагане на NER 300.

58. При прегледа на оценките на въздействието за правното основание за NER 300, изготвени от Комисията, ЕСП установи, че първоначалното предложение⁴³ на Комисията за преглед на СТЕ на ЕС не включва механизъм за стимулиране на демонстрационни проекти за CCS. Следователно придружаващата оценка на въздействието на Комисията⁴⁴ също не е съдържала подходяща оценка на нуждите за правното основание за създаване на NER 300. Подобна оценка например би

⁴³ COM(2008) 16 окончателен от 23 януари 2008 г.

⁴⁴ Работен документ на службите на Комисията, Документ, придружаващ Проекта на предложение за директива на Европейския Парламент и на Съвета за изменение на Директива 2003/87/ЕО с оглед подобряване и разширяване на схемата на ЕС за търговия с квоти за емисии на парникови газове, Оценка на въздействието, SEC(2008) 52 от 23 януари 2008 г.

определила нуждите от финансиране на демонстрационните проекти във всички категории технологии, за които е предвидено да получат подкрепа. Тя също така би установила наличните национални механизми за подпомагане и би обосновала причините, поради които от една програма на равнището на ЕС се изисква да ги допълни.

59. Идеята за механизма се е появила за първи път по време на законодателния процес за прегледа на СТЕ. В своя документ за вариантите на политиката от 2008 г., *„Финансиране на големи демонстрационни проекти за нововъзникващи енергийни технологии (например демонстрационни съоръжения за CCS)“* Комисията е отбелязала, че най-вероятно само ограничена група държави членки ще подкрепят механизъм за CCS.

60. В окончателната концепция за NER 300 са включени както CCS, така и иновативни технологии за възобновяема енергия. Европейският парламент и Съветът са добавили члена за определяне на правното основание за NER 300 в преразгледаната Директива за СТЕ и са разширили приложното ѝ поле, за да обхване възобновяемата енергия.

61. Сметната палата установи, че са предоставени недостатъчно доказателства, които да обосноват необходимостта от такъв вид механизъм за допълнително финансиране на равнището на ЕС. Липсва адекватна оценка в подкрепа на правното основание за NER 300, в която да се обяснява от какъв тип подкрепа се нуждаят ранните демонстрационни проекти за широк кръг технологии за възобновяема енергия и CCS и защо предоставянето на подкрепа след въвеждане в експлоатация ще отговори на нуждите от намаляване на риска за проектите във всички категории.

62. Сметната палата също така провери дали разпоредбите на новия член за NER 300 от актуализацията на Директивата за СТЕ през 2009 г. са предотвратили възможността за изплащане на средства на ранните етапи на проектите. В директивата е определено, че отпускането на безвъзмездните средства следва да се извършва въз основа на проверените избегнати емисии на CO₂. Съгласно правното тълкуване на Комисията това би могло да е предварително условие за извършване на плащания, но също и условие за тяхното възстановяване в случай на неуспех на проекта.

63. В публикуваната оценка на въздействието⁴⁵ Комисията е посочила, че възстановяването на средства от неуспешните проекти ще бъде трудно, тъй като държавите членки ще трябва да го направят. Следователно Комисията е предпочела варианта с изплащане на средства след въвеждане в експлоатация. В последния акт за изпълнение на NER 300 е отразен този избор. Той най-вероятно се е отразил върху усвояването на средства от демонстрационните проекти, но е запазил предоставените средства по NER 300.

64. Прегледът на документи, проведените събеседвания като част от одитната дейност на ЕСП и отговорите на нашите проучвания потвърдиха, че концепцията за NER 300 като програма, която ще предоставя финансова подкрепа на проекти след тяхното влизане в експлоатация, не е била много ефективна за проектите за намаляване на риска.

65. Поради липсата на ясни и убедителни оценки за нуждите, които да подкрепят тази ключова характеристика в правното основание за NER 300, подходът за неговото финансиране не е отговорил в достатъчна степен на нуждите от намаляване на риска и от финансиране на демонстрационните проекти за широк кръг иновативни технологии. В преразгледаната Директива за СТЕ на ЕС за периода 2021 – 2030 г.⁴⁶ е направен опит за решаване на този проблем и е въведена възможността за предоставяне на 40 % от размера на безвъзмездната финансова помощ на проектите на по-ранни етапи, при положение че се постигат определени междинни цели.

Процедурите за подбор на проекти и за вземане решения за NER 300 са сложни

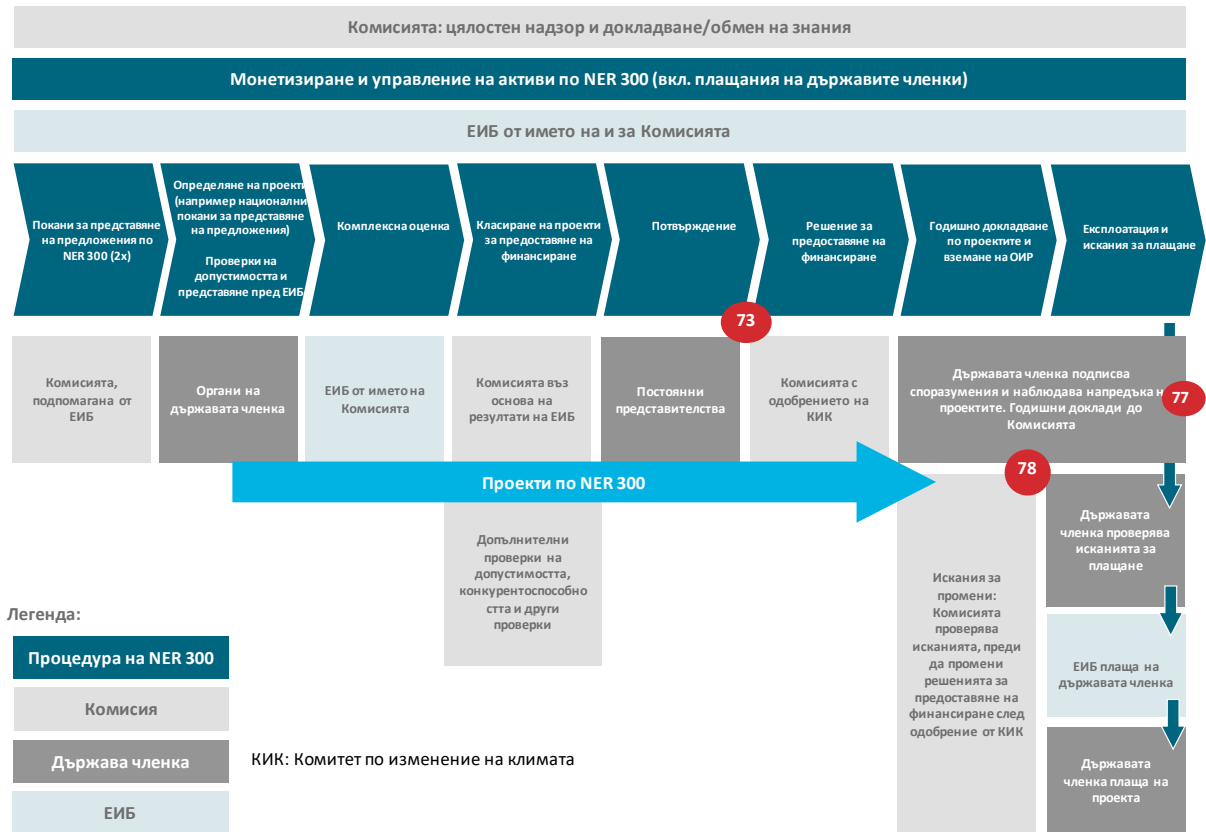
66. Съгласно Решението за NER 300 целта на програмата е била подбор и подпомагане на възможно най-добрите проекти, обхващащи широк спектър от технологии и имащи географски балансирано разположение по територията.

⁴⁵ Оценка на въздействието, SEC(2010) 1320 окончателен от 3 ноември 2010 г.

⁴⁶ Директива (ЕС) 2018/410 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2018 г. за изменение на Директива 2003/87/ЕО с цел засилване на разходоэффективните намаления на емисии и на нисковъглеродните инвестиции, и на Решение (ЕС) 2015/1814 (ОВ L 76, 19.3.2018 г., стр. 3).

67. Както държавите членки, така и ЕИБ и Комисията са играели важна роля в процеса на подаване на предложения за проекти, подбора и тяхното възлагане. На **фигура 10** е представен преглед на всички роли, възложени на субектите, участващи в управлението на **NER 300**.

Фигура 10 – Основни стъпки в процеса на **NER 300 и възложени роли и отговорности**

Бележка: Червените точки се отнасят за номерата на точките в текста.
Източник: ЕСП.

68. Комисията и ЕИБ са разработили Наръчник за процедурите, въз основа на който ЕИБ следва да извърши комплексната оценка (т.е. техническа оценка и оценка на финансовата жизнеспособност). ЕИБ следва да класира проектите с положителна

оценка по реда на разходите за единица резултат (PER)⁴⁷. Преди да вземе решения за предоставяне на финансиране въз основа на това класиране в съответствие с правилата за NER 300⁴⁸, Комисията следва да проведе допълнителна консултация с държавите членки, за да потвърдят подкрепата си. Сметната палата счита, че Комисията следва да гарантира отговарящо на изискванията и ефективно изпълнение на тези процедури.

Комплексна оценка на ЕИБ

69. ЕИБ е извършила комплексната оценка от името на Комисията и при спазване на наръчника за процедурите. Тя е била задълбочена и документирана в подробни доклади за всеки представен проект. В оценката обаче не е оценена или определена степента, в която заявленията са отговаряли на подкритериите от комплексната оценка. ЕИБ е предоставила заключение „да“ или „не“ относно резултата от комплексната оценка⁴⁹.

70. Задължението, произтичащо от процедурите за комплексна оценка, разработен под ръководството на Комисията, не изисква от ЕИБ да оценява икономическата жизнеспособност на проектите. Това е основен елемент на разбирането на банките за финансова осъществимост на проектите: т.е. тяхната способност да демонстрират ясен поток от приходи, който им позволява да обслужват своите задължения и да генерират възвращаемост на инвестициите. Заради тази разлика, положителната комплексна оценка на ЕИБ за даден проект по NER 300 не е означавала, че проектът ще отговаря и на изискванията за финансиране от ЕИБ (например заем).

⁴⁷ В член 8, параграф 2 от Решението за NER 300 е предоставено определението за PER. PER се получават, като се раздели общо поисканото публично финансиране за иновативната част от един проект на съхраненото прогнозно количество CO₂ (за период от десет години) за проектите за CCS, или прогнозното количество произведена енергия (за период от пет години) за проектите за възобновяема енергия. Комисията е счела, че ниските PER са добър показател за потенциала за намаляване на разходите за една технология, както и най-подходящият параметър за класиране на проекти в рамките на техните подкатегории.

⁴⁸ Член 5, параграф 5 от Решение 2010/670/ЕС на Комисията.

⁴⁹ Заключение на ЕИБ от комплексната оценка е можело да бъде положително без коментари, положително с препоръки, които да бъдат взети под внимание от Комисията, или отрицателно.

71. В своята оценка на първата покана за представяне на предложения ЕИБ е открила съществени проблеми с финансовата жизнеспособност. ЕИБ е посъветвала Комисията да обърне внимание на финансовите рискове, свързани с някои проекти, главно поради големия размер на поисканото дългово финансиране и недостатъчните доказателства за неговата наличност. Въпреки тези общи опасения ЕИБ е установила, че 88 % от проектите са (технически и финансово) жизнеспособни⁵⁰ и Комисията ги е счела за допустими за предоставяне на финансиране.

Класиране на наличните проекти

72. След комплексната оценка Комисията е класирала допустимите и жизнеспособните проекти в техните подкатегории въз основа на показателя PER⁵¹. ЕИБ е информирала Комисията, че за тези PER е налице значителен коефициент на несигурност. Като цяло представените проекти са били в ранен етап на планиране. Данните за разходите и за очакваните резултати, използвани за изчисляването на този параметър, както и необходимото публично финансиране все още са били много несигурни.

Преодоляване на рисковете и препоръки преди предоставянето на средствата

73. Сметната палата разгледа извадка от 26 доклада на ЕИБ от петте избрани държави членки. За седем проекта, на които Комисията е предоставила финансиране, ЕИБ изрично е посочила важни рискове, които Комисията да разгледа преди вземането на решения за предоставяне на финансиране. Четири от тях вече са оттеглени. Годишните доклади за същите проекти показват, че основните рискове, открити от ЕИБ

⁵⁰ Държавите членки са подали до ЕИБ общо 111 заявления за безвъзмездна финансова помощ по NER 300 в рамките на две покани за представяне на предложения. Комисията е потвърдила допустимостта на 94 проекта, а ЕИБ е направила положителни заключения от комплексната оценка за 83 (или 88 %) от тези проекти.

⁵¹ В **приложение IV** са представени два примера за програми на държави членки, където освен количествения параметър „разходи за финансиране“ са приложени многобройни оценени критерии за класиране на проектите за иновативна енергия с ниски въглеродни емисии.

в съответните доклади за комплексната оценка, действително са настъпили. В **каре 9** са посочени примери.

Каре 9 – Примери за основни рискове, открити от ЕИБ, които са се отразили върху напредъка на проектите

Срещу предоставеното със заявлението за безвъзмездна помощ финансово планиране по един проект за плаващи вятърни генератори в Испания се е очаквало той да получи достъп до преференциална тарифа. ЕИБ е препоръчала на Комисията да потвърди редица елементи, преди да вземе решението за предоставяне на финансиране, включително достъпа на проекта до преференциална тарифа. Комисията е поискала от държавата членка да потвърди проекта на това основание. Въпреки че държавата членка потвърждава подкрепата си за проекта, тя твърди, че преференциалните тарифи няма да бъдат приложени и не са посочени алтернативни източници на финансиране. Впоследствие Комисията е отпуснала безвъзмездната финансова помощ. След решението за предоставяне на финансиране в годишния доклад по проекта са докладвани закъснения по отношение на вземането на окончателно инвестиционно решение и въвеждането в експлоатация, тъй като той не е бил в състояние да осигури преференциална тарифа или алтернативни източници на финансиране (вж. също **точки 42 – 48** по въпроса за регулаторната несигурност). Според последния наличен доклад през 2016 г. ситуацията е била критична, въпреки че някои технически работи и дейности по издаване на разрешения са продължили.

За един проект за биоенергия в Полша ЕИБ е поставила много въпроси относно техническата и финансовата жизнеспособност, като същевременно е стигнала до заключението, че има съществен риск вземането на окончателно инвестиционно решение в рамките на 24 месеца от решението за предоставяне на финансиране да не се осъществи, ако текущите пазарни условия и интересът на инвеститорите не се променят. Тя е отправила и редица други препоръки, които Комисията да вземе под внимание, преди да предостави безвъзмездната помощ. Държавата членка е потвърдила проекта и националното подпомагане и Комисията е предоставила безвъзмездната финансова помощ. Към момента на извършване на одита обаче проектът е бил в процес на оттегляне, тъй като не е бил финансово жизнеспособен.

74. В този контекст Сметната палата провери как Комисията и държавите членки са разглеждали препоръките на ЕИБ преди вземането на решения за предоставяне на финансиране. ЕСП не откри данни, че държавите членки са имали достъп до докладите

от комплексната оценка на ЕИБ, когато Комисията е поискала от тях да потвърдят отново подкрепата си за проектите. Повечето държави членки са поискали поверителните досиета на ЕИБ след решението за предоставяне на финансиране.

75. Процесът за подбор и възлагане на проекти по NER 300 е бил сложен и продължителен, но не е намерено решение на основния въпрос относно икономическата жизнеспособност на проектите. При разработването на процедурата не е поставен достатъчен акцент върху сравнителното качество, равнищата на иновации и финансовата жизнеспособност на проектите. Важно е също така възлагащите органи (т.е. Комисията и държавите членки/Комитетът по изменение на климата) да са напълно запознати с установените по време на комплексните оценки рискове по проектите, преди да вземат своите решения за предоставяне на финансиране и да подпишат споразумения с тези проекти. Взети заедно, тези фактори биха могли да намалят увереността относно това дали проектите ще могат да постигнат планираните цели в рамките на ограниченията на програмата.

Във вземането на решения относно NER 300 участват много страни

76. В модела на управление на NER 300 Комисията носи цялостна отговорност за програмата и ръководи дискусиите с държавите членки и Комитета по изменение на климата.

77. Въпреки ролята, която има Комисията по цялостната координация, тя не получава непременно пълна и навременна информация за напредъка на проектите. Държавите членки изпращат на Комисията поверителни годишни доклади за напредъка. В образеца за годишния доклад за напредъка не се изисква да се докладва информация за националния финансов принос или за финансовия план на проекта. Следователно тази информация се предоставя само на Комисията, ако държавите членки я включат доброволно.

78. Държавите членки не могат да отговорят пряко на исканията за съществени промени в проектите, тъй като Комисията играе роля в техния преглед и одобрение⁵². Ролята на Комисията тук е следствие от факта, че за съществените промени, засягащи решението за предоставяне на финансиране (например размер на проекта, обхват, срокове за етапните цели), е необходимо одобрение чрез комитология. Преди държавите членки да могат да прилагат промени в подписаните от тях споразумения по проектите, Комисията трябва да приеме решения за изпълнение за изменение на съответното решение за предоставяне на финансиране. Това е тежка процедура, в която участват Комисията, постоянните представителства на държавите членки и спонсорите на проектите.

79. Иновативните проекти се нуждаят от бързи отговори вземане на решения от страна на управляващите органи с оглед на бързо развиващите се технологии и пазари. Моделът на управление на NER 300 не отговаря в достатъчна степен на тези нужди и е прекалено сложен. Комисията също е потвърдила това в своята оценка на въздействието за прегледа на CTE на ЕС за фаза IV (2021 – 2030 г.)⁵³.

Други характеристики на концепцията на NER 300 са забавили реакцията към променящата се среда

80. Демонстрационните проекти за енергия с ниски въглеродни емисии са свързани с много рискове. Следователно има голяма вероятност за промени или неуспехи (т.е. за привличане на финансиране или постигане на очакваното производство на енергия) в сравнение с проектите за утвърдени технологии. Поради това, концепцията на програмите за публично финансиране, насочени към този вид инвестиции, следва да дава възможност на управляващите органи да намират гъвкави и навременни

⁵² В раздел 5 от приложение II към първото (C(2012) 9432 окончателно от 18 декември 2012 г.) и второто (C2014) 4493 окончателно от 8 юли 2014) решение за възлагане се посочва, че промените по проектите трябва да бъдат приети от Комисията.

⁵³ Оценка на въздействието, придружаваща Предложението за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2003/87/ЕО с цел засилване на разходоэффективните намаления на емисии и на нисковъглеродните инвестиции, SWD(2015) 135 окончателен от 15 юли 2015 г.

решения, позволяващи програмите да се придвижват напред към постигането на своите цели.

Предварително определените технологични критерии са ограничили гъвкавостта на равнището на програмите

81. Комисията е отпускала на проектите безвъзмездна финансова помощ от NER 300 въз основа на предварително определен списък с категории технологии и прагове. Този списък от 2009 г. е бил основанието за двете покани за представяне на предложения, които е трябвало да бъдат организирани в рамките на период от две години. Следователно в правната рамка не са предвидени бъдещи преразглеждания или корекции на този списък.

82. Проектите, които са класифицирани като пионери в своите категории, когато са били одобрени през периода 2012 г.—2014 г., обаче, често са били изпреварвани от развитието на пазарите и на технологичните сектори, преди да бъдат въведени в експлоатация. В някои случаи това става бързо. В **каре 10** е посочен пример.

Каре 10 – Пример за проекти за разположени в морето вятърни електропроизводствени инсталации, подпомагани от NER 300

Два големи проекта за разположени в морето вятърни електропроизводствени инсталации по NER 300 в Германия са били готови да влязат в експлоатация в началото на 2018 г. Въпреки че са били успешни и са притежавали иновативни характеристики, те не представляват първа демонстрация на нова технология (т.е. турбина с мощност 6 MW), нито са все още достъпни в търговската мрежа. Секторът на вятърната енергия от разположени в морето инсталации се е развил бързо през последното десетилетие, а турбините с мощност 6 MW са инсталирани за пръв път в Европа през 2012 г.⁵⁴ Ако проектите са били внедрени така, че да спазват първоначалните крайни срокове по NER 300 (т.е. до 2016 г.), те са можели да дадат по-ясен принос за целта на NER 300 за „първо търговско разпространение“ на иновативна технология.

⁵⁴ Глава 3.2 от Доклада на СИЦ за състоянието на вятърната енергия, издание от 2016 г., Съвместен изследователски център, 2017 г.

83. Следователно предварителното определяне на много специфични технологични критерии по дадена програма за подпомагане има ограничения. Бързите промени в пазарите и технологиите може да направят избраните съгласно тези критерии проекти по-малко новаторски от планираното, особено при възникване на закъснения.

Били са необходими решения, които да гарантират, че неизразходваните средства от оттеглящите се проекти ще бъдат използвани ефективно за неотложни приоритети на ЕС

84. Съгласно правилата за NER 300 след 31 декември 2015 г. останалите средства се натрупват за държавите членки. Въпреки предишното изменение на Решението за NER 300 крайните срокове да бъдат забавени с две години, през 2016 г. оттеглянето на проекти от NER 300 е продължило поради тяхната неспособност да спазят крайния срок за вземане на окончателно инвестиционно решение. Липсата на подходящ списък с резерви от съответни проекти след втората покана за представяне на предложения не е дала възможност на Комисията да ги замени с проекти, които вече са били проверени от ЕИБ. Правната рамка на NER 300 също така не е включвала възможност за отправяне на допълнителна покана за представяне на предложения. Оттеглянето на проекти вероятно ще доведе до най-малко 840 млн. евро неизразходвани средства до средата на 2018 г. (40 % от договорените 2,1 млрд. евро)⁵⁵.

85. В този контекст, в съответствие със становището на Комитета по изменение на климата, Комисията е решила⁵⁶ да предостави неизразходваните средства от първата покана за представяне на проектни предложения (най-малко 436 млн. евро) за допълване на управляваните от ЕИБ финансови инструменти⁵⁷. Това ще позволи използването на неизразходваните средства от NER 300 за свързани дейности до започването на дейността на Фонда за иновации. Същността и целите на тези

⁵⁵ В приложение I е представен преглед на всички възложени проекти по NER 300.

⁵⁶ Решение (ЕС) 2017/2172 на Комисията от 20 ноември 2017 г. за изменение на Решение 2010/670/ЕС по отношение на използването на неизплатени приходи от първия кръг от покани за представяне на предложения (ОВ L 306, 22.11.2017 г., стр. 24).

⁵⁷ С приоритет за ЕДП по линия на InnovFin и Механизма за свързване на Европа за транспорта (т.е. дълговия инструмент на MCE).

инструменти, обаче, не са идентични с тези на NER 300⁵⁸. Опасенията, които ЕСП изразява в следващия раздел относно отчетността за изразходването на средствата от NER 300, важат и когато тези средства потенциално се насочват към финансовите инструменти.

Механизмите за координация и отчетност се нуждаят от подобрене

86. Има много инструменти и програми на ЕС, чиито цели са сходни на тези на NER 300 (вж. **приложение V**). С оглед на тази сложна среда ЕСП проучи дали Комисията и държавите членки са постигнали напредък по съгласуването на европейските публични и частни действия за иновации в областта на енергията с ниски въглеродни емисии. Сметната палта също така провери дали службите на Комисията, отговарящи за програмите във връзка с ускоряването на иновациите в областта на чистата енергия, работят заедно ефективно, за да координират своето управление на текущите програми като NER 300, „Хоризонт 2020“ и ЕДП по InnovFin и да използват обединения си експертен опит за разработване на съгласувани пакети и решения за финансиране. Сметната палата оцени също и как държавите членки и Комисията се отчитат за управлението и резултатите от програмата NER 300.

Въпреки че напредъкът му е бил по-бавен от планирания, планът SET предоставя основа за подобряване на координацията в Европа

87. Добра координация се постига, когато Комисията и държавите членки работят заедно за постигане на ефективна вертикална (между Комисията и съответните национални органи) и хоризонтална (между службите на Комисията и между съответните национални служби, както и с външните заинтересовани страни)

⁵⁸ Например, финансовите инструменти не могат да постигнат географско разпределение на средствата, каквато е била целта на NER 300; NER 300 следва да бъде насочена към секторите на СТЕ на ЕС (т.е. производство на електроенергия и промишлени отрасли, а не транспорт); а съгласно тълкуването от страна на Комисията на правилата за СТЕ на ЕС и NER 300, средствата от NER 300 следва да се разпределят въз основа на проверените избегнати емисии на CO₂, докато по принцип финансовите инструменти финансират по-ранните етапи на проектите (т.е. преди те на практика да отделят/избягват емисии на CO₂).

координация⁵⁹. Ключова инициатива за постигане на този вид координация в ЕС е (Интегрираният) план SET, одобрен от Съвета през 2008 г. и поддържан от Комисията и държавите членки на доброволен принцип. С плана SET също така се търси взаимодействие със заинтересовани страни от промишлеността и академичните среди чрез специални платформи, които са се развили през годините.

88. Планът SET не е финансов инструмент, а има за цел да координира и съгласува съответните финансови ресурси от ЕС, националния и частния сектор. Държавите членки участват в Координационната група, който се председателства от Комисията и работни групи. В рамките на Комисията в плана SET участват ГД „Научни изследвания и иновации“, ГД „Енергетика“ и Съвместният изследователски център. През 2015 г. Комисията и държавите членки са преразгледали плана SET, за да го приведат в съответствие с приоритетите за НИИ на енергийния съюз.

89. Представителите на държавите членки, с които ЕСП се консултира по време на своите посещения, дадоха положителна оценка на опита си в рамките на плана SET⁶⁰. Те обаче отбелязаха, че първоначалната амбиция за постигане на съвместно програмиране и финансиране на съответните действия в областта на енергийните иновации, днес все още поставя сериозни предизвикателства.

90. Съгласно Интегрирания план SET от 2015 г. Координационната група е определила 14 временни работни групи, които да разработят планове за изпълнение, за одобрение до ноември 2017 г. В края на 2017 г. Координационната група е одобрила и е пуснала

⁵⁹ В своя документ от 2015 г. „Политика за иновации в областта на технологиите за възобновяеми енергийни източници [RETIP]: ръководство за развитие на процеса“ Международната агенция за възобновяема енергия (IRENA) е посочила, че управлението е от решаващо значение за прилагането на инструментите на RETIP. IRENA е подчертала, че сътрудничеството между заинтересованите страни е важно за иновациите, а постигането на сътрудничество на хоризонтално равнище е жизненоважно за създаването на съгласуваност и за избягването на противоречия между политиките.

⁶⁰ 19 държави членки участват в най-малко една временна работна група по плана SET, както и Исландия, Норвегия, Турция и Швейцария.

в действие пет плана за изпълнение⁶¹. Тя все още не е взела решение как ще докладва за тяхното изпълнение.

91. Комисията е поискала от държавите членки да постигнат напредък относно амбицията за съвместно програмиране и финансиране. Държавите членки не са се съгласили да заделят национални ресурси за тези планове за изпълнение.

Представените в платформите за енергийни технологии и иновации (ПЕТИ) заинтересовани страни от частния сектор също не са предоставили финансов принос за плановете за изпълнение по плана SET.

92. Въпреки координационната си роля в най-голямата енергийна демонстрационна програма в Европа и нейното значение за целите на плана SET, ГД „Действия по климата“ се е присъединила към Координационната група за плана SET едва през октомври 2016 г. Тя не е взела участие във временните работни групи, свързани с обхвата на NER 300 или с бъдещия Фонд за иновации. През 2017 г. ГД „Действия по климата“ е организирала отделни всеобхватни кръгли маси на заинтересованите страни с представители от секторите на възобновяемата енергия, енергоемките отрасли и тези на CCS, за да разгледа бъдещата концепция на Фонда за иновации.

93. Целите на Интегрирания план SET от 2015 г. са били съгласувани с приоритетите на енергийния съюз и е призната липсата на напредък по някои от основните му амбиции от стартирането му през 2008 г. Поради липсата на структурирано и редовно докладване на напредъка по ясно измерими резултати, е трудно да се определят ползите, произтичащи пряко от сътрудничеството в рамките на плана SET.

Службите на Комисията трябва да подобрят вътрешната си координация и съгласуваността на подкрепата от ЕС за нисковъглеродни демонстрационни проекти

94. През 2009 г. Комисията е публикувала „Инвестиране в разработването на нисковъглеродни технологии (Стратегически план за енергийни технологии – SET-

⁶¹ За енергоемките сектори, CCUS, фотоволтаичните системи, концентрираната слънчева енергия и акумулаторите.

Plan)⁶², който се основава на формулираните през 2008 г. цели на плана SET.

Комисията е искала да потърси нови начини за комбиниране на ресурси от различни участници и инструменти, като например безвъзмездна финансова помощ, кредити и кредитни гаранции, за да мобилизира повече финансови средства за големи демонстрационни проекти. Тя е отбелязала, че ЕИБ може да играе централна роля в подобряването на координацията и приемствеността на наличното финансиране, позовавайки се по-специално на Финансовия инструмент за споделяне на риска (RSFF), подпомаган от 7РП.

Взаимно допълване между NER 300 и другите програми на ЕС за отпускане на безвъзмездна финансова помощ

95. В своята оценка на въздействието на NER 300 от 2010 г.⁶³ Комисията е отбелязала, че NER 300 трябва да допълва рамковата програма за научни изследвания (т.е. 7РП през 2007 – 2013 г.) и да бъде насочена към по-зрели проекти.

96. 7РП (а впоследствие „Х 2020“ през периода 2014 – 2020 г.) се е осъществявала успоредно с NER 300 и ЕЕПВ от 2009 – 2010 г. Ролята на програмите за научни изследвания по отношение на финансирането на демонстрационни дейности в областта на енергетиката не е била много добре определена, когато Комисията е стартирала NER 300 през 2010 г. Между 7РП и „Хоризонт 2020“ Сметната палата установи, че броят на големите енергийни демонстрационни проекти, получаващи безвъзмездна финансова помощ, се е увеличил, както и размерът на отделните безвъзмездни помощи. Най-големият размер на една отделна безвъзмездна финансова помощ за такъв проект в рамките на „Хоризонт 2020“ е малко под 40 млн. евро⁶⁴, а средният размер на безвъзмездната финансова помощ по NER 300 е 54 млн.

⁶² COM(2009) 519/4.

⁶³ SEC(2010) 1320 окончателен от 3 ноември 2010 г.

⁶⁴ По 7РП са финансирани 31 големи енергийни демонстрационни проекта, като най-големият размер безвъзмездна финансова помощ е бил 35,5 млн. евро. По „Хоризонт 2020“ са подписани 47 такива договора за безвъзмездна финансова помощ (или са в процес на изготвяне), като най-големият размер на безвъзмездната помощ възлиза на 39,3 млн. евро. 16 проекта по NER 300 са получили по-голям размер безвъзмездна финансова помощ, но пет от тях бяха или щяха да бъдат оттеглени към момента на извършване на одита.

евро. По-специално „Хоризонт 2020“ има за цел да финансира по-големи проекти, отколкото 7РП, за да окаже по-голямо въздействие. Ето защо е важно да се наблюдава как „Хоризонт 2020“ (и нейният приемник след 2020 г.) и NER 300 (и неговият приемник след 2021 г.) се допълват или отговарят на различни нужди и как си взаимодействат.

NER 300 и финансовите инструменти

97. В Решението за NER 300 също така е посочена възможността финансирането за NER 300 да бъде комбинирано с кредитно финансиране от Инструмента за финансиране със споделяне на риска⁶⁵. Този инструмент действително е подпомогнал редица демонстрационни проекти за възобновяема енергия. Въпреки че това е пример за сътрудничеството на Комисията с ЕИБ с цел разработване на други финансови решения, те не са включвали проекти по NER 300. Следователно не са били осъществени комбинации от продуктите, предоставяни от тези две програми.

98. През текущия програмен период (2014 – 2020 г.) InnovFin е наследил Инструмента за финансиране със споделяне на риска. Една тематична област на интервенциите от InnovFin е свързана с енергийните демонстрационни проекти (ЕДП)⁶⁶. Комисията е стартирала този нов финансов инструмент за подпомагане на проекти като тези, подпомагани от NER 300, при които по това време е имало закъснения на финансовото планиране.

99. Въпреки тези опити на демонстрационните проекти да бъде предоставен по-широк кръг от финансови продукти и допълнително финансиране от Комисията (вж. **каре 11**), до края на 2017 г. нито един от десетте проекта по NER 300, които са кандидатствали за заеми от InnovFin, не е подписал споразумение за заем до

⁶⁵ Съображение 5 от Решение 2010/670/ЕС на Комисията.

⁶⁶ ЕИБ и Комисията са стартирали ЕДП по InnovFin през 2015 г. Първоначалният принос на ЕС за ЕДП по InnovFin от програмата „Хоризонт 2020“ е бил в размер на 150 млн. евро. Той предоставя кредити, кредитни гаранции или инвестиции от типа на капиталовите инвестиции в размер между 7,5 и 75 млн. евро на първи по рода си иновативни демонстрационни проекти със стопански характер в областта на възобновяемата енергия и водород. Приносът на ЕС има за цел да покрие 100 % от евентуалните загуби, които ще понесе ЕИБ, ако даден проект не успее да изплати кредита си.

приключването на този одит. Специфичното естество на демонстрационните проекти по NER 300 (например по-високи технологични и финансови рискове, отколкото при проектите за утвърдени технологии, несигурност относно крайните резултати и приходите) е такова, че те изпитват затруднения да отговорят на стандартните изисквания на банката за комплексна проверка.

Каре 11 – Енергийни демонстрационни проекти по InnovFin

В Работната програма на „Хоризонт 2020“ за сигурна, чиста и ефективна енергия за периода 2018 – 2020 г.⁶⁷ Комисията е отбелязала, че търсенето за ЕДП по InnovFin е голямо и че тя ще удвои финансовата подкрепа по „Хоризонт 2020“ от 150 на 300 млн. евро, като предостави още 100 млн. евро през 2019 г. и 2020 г. Обхватът на инструмента също така е щял да се разшири, за да обхване всички приоритети на плана SET освен енергийната ефективност и ядрената енергия, но включително и CCUS. ГД „Научни изследвания и иновации“ също така възнамерява да разработи компонент за безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт 2020“ за допълване на продуктите на ЕДП по InnovFin⁶⁸.

Фондът за иновации и осигуряването на взаимно допълване след 2020 г.

100. През 2017 г. ГД „Действия по климата“ е организираща кръгли маси на заинтересованите страни с цел извличане на поуки от NER 300 и подготовка за разработването на новия Фонд за иновации. Заинтересованите страни също така са призовали за създаване на програма за смесено финансиране, включително подпомагане на финансови инструменти, като същевременно се предоставят и инвестиционни помощи за по-ранните етапи от разработването на проектите.

⁶⁷ Решение C(2017) 7124 на Комисията от 27 октомври 2017 г.

⁶⁸ „Хоризонт 2020“ приключва през 2020 г. и поради това няма да се застъпи с новия Фонд за иновации, който ще бъде стартиран през 2021 г. Планът за 9РП и свързаните с нея финансови инструменти се определя сега.

101. В окончателния доклад⁶⁹ е препоръчано Фондът за иновации да предоставя предимно безвъзмездна финансова помощ, допълнена с частична безвъзмездна финансова помощ и/или заеми за намаляване на риска или капитали с по-високи равнища на интензитет на безвъзмездната помощ за проекти на ранен етап. В доклада също така е подчертано, че новият Фонд следва да допълва, а не да се припокрива със съществуващите програми за финансиране на ЕС и на национално равнище; конкретните примери са включвали „Хоризонт 2020“, InnovFin, MCE и рисковия капитал от Европейския инвестиционен фонд и ЕФСИ.

102. Следователно както ГД „Действия по климата“, така и ГД „Научни изследвания и иновации“ разглеждат въпроса как най-добре да разработят своите механизми за първично подпомагане (т.е. Фонда за иновации и ЕДП по InnovFin, съчетани с безвъзмездна финансова помощ от „Хоризонт 2020“) на демонстрационни проекти за енергия с ниски въглеродни емисии. Финансирането по „Хоризонт 2020“ за по-зрели енергийни демонстрационни проекти (включително чрез нейния принос за ЕДП по InnovFin) също се е увеличило от стартирането на NER 300. Не е ясно дали NER 300 (и Фондът за иновации) от една страна и „Хоризонт 2020“/9РП (включително техния принос към финансовите инструменти) – от друга, ще се допълват в достатъчна степен, за да оправдаят съществуването на паралелни програми за публично финансиране с различни (Комисията) управляващи субекти и надзорни органи.

103. Като цяло Комисията все още не е постигнала заявената от нея амбиция през 2009 г. и потвърдена през 2016 г.⁷⁰ да даде възможност за съгласувано и по-добро насочване на ресурсите и финансовите продукти, включително на безвъзмездната финансова помощ от ЕС, кредитните продукти и капиталите към отделните етапи на развитие на големите демонстрационни проекти.

⁶⁹ Вж. обобщаващия доклад, представен по време на заключителна конференция, организирана от ГД „Действия по климата“: Finance for Innovation: towards the ETS innovation fund, Climate & Strategy Partners („Финансиране за иновации: към Фонда за иновации по ЕТС, климат, стратегия и партньори“), 12 юни 2017 г.

⁷⁰ COM(2016) 763 окончателен.

Механизмите за отчетност на NER 300 не са достатъчно ясни

104. Средствата от NER 300 не са част от общия бюджет на Европейския съюз и поради това Финансовият регламент на ЕС не се прилага за тяхното управление. Това са средства на държавите членки, генерирани от инструмент на политиката на ЕС (т.е. СТЕ на ЕС). Правното основание за NER 300 (т.е. Директивата за СТЕ и Решението за NER 300) не включва изрично посочване на финансов контрол (например за плащанията) или (вътрешен или външен) одит.

105. Националните органи за контакт, с които ЕСП се консултира по време на одита, като цяло възприемаха средствата от NER 300 като средства на ЕС⁷¹. Няма правно изискване за годишно докладване от страна на Комисията относно оперативната или финансовата ефективност на програмата, за да се гарантира пълна публична отчетност. Няма процедура по освобождаване от отговорност за разпореждането с тези средства от страна на Комисията. ЕИБ дава на Комисията поверителни финансови отчети относно дейностите по управление на активите на NER 300 и отчита средствата като задбалансова позиция в полза на трета страна⁷². Комисията не е отчетла средства по NER 300 в счетоводния баланс на ЕС.

106. Като цяло механизмите за финансов контрол и за отчетност по програмата NER 300 не са достатъчно ясни. Такива механизми са необходими, за да се предостави солидна увереност за доброто финансово управление на тези публични средства от субектите, които участват в управлението на програмата.

⁷¹ Вж. позоваването на средствата от NER 300 като средства на ЕС на стр. 21 от „Улавяне и съхранение на въглероден диоксид: втори конкурс за държавна подкрепа“, Доклад на органа за контрол и главния одитор, Национална одитна служба, 20 януари 2017 г.

⁷² Вж. също „Задбалансови позиции към 31 декември 2016 г.“ от Финансовия доклад на ЕИБ за 2016 г. и бележка Z: „ЕИБ подкрепя ЕК като фактор в изпълнението на инициативата NER 300 – [...]. ЕИБ изготвя отделни финансови отчети за NER 300“.

107. През 2016 г. групата на високо равнище за собствените ресурси е отбелязала, че една възможност за нови собствени ресурси може да бъде включването на постъпленията от схемата на Европейския съюз за търговия с емисии (СТЕ на ЕС)⁷³.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

108. Въпреки че отчита трудните пазарни условия за този вид дейност след 2008 г., общото заключение на ЕСП е, че ЕЕПВ и NER 300 не са подпомогнали планирания напредък за демонстриране на икономическата изгодност на CCS и редица иновативни технологии за възобновяема енергия.

109. ЕЕПВ не е постигнала амбициозните си цели в областта на улавянето и съхранението на въглероден диоксид, тъй като нито един от проектите, получаващи финансиране от ЕС, не е демонстрирал технологията в търговски мащаб (вж. **точки 20 – 22**). Пет от шестте съфинансирани проекта не са били завършени.

110. Подкрепата от ЕЕПВ за вятърна енергия от разположени в морето инсталации е била насочена към доставяне на иновативни турбини и фундаменти, увеличавайки същевременно мрежовите връзки между държавите членки. Тази програма е дала положителен принос към един бързо развиващ се сектор въпреки редица закъснения и два прекратени проекта (вж. **точки 23 – 26**).

111. Сметната палата също така установи, че и по NER 300 не са осъществени успешни демонстрационни проекти за CCS (вж. **точки 28 – 30**). Единственият проект за CCS, за който Комисията е предоставила финансиране през 2014 г., е прекратил дейността си след като държавата членка е оттеглила националната си подкрепа през 2015 г. Поради това по проекта не е могло да се вземе окончателно инвестиционно решение и той вероятно ще бъде оттеглен от NER 300 през 2018 г.

112. NER 300 също така изостава в постигането на планираното си въздействие за иновативни технологии за възобновяема енергия, които все още не са били в търговско

⁷³ „Бъдещо финансиране на ЕС“, Окончателен доклад и препоръки на групата на високо равнище за собствените ресурси, декември 2016 г., препоръка 4б).

разпространение, когато Комисията е подбрала проектите (вж. **точки 31 – 36**). Въпреки решение от 2015 г. за отлагане на всички крайни срокове с две години, до началото на 2018 г. са се оттеглили седем проекта. По тези проекти не е използвана предоставената безвъзмездна финансова помощ и те не са постигнали очакваната мощност чиста енергия.

113. Що се отнася до причините за неуспехите и закъсненията, ЕСП установи, че подпомаганите от ЕЕПВ и NER 300 проекти за иновативна енергия с ниски въглеродни емисии са били засегнати от неблагоприятни условия за инвестиции (вж. **точки 37 – 55**). Въпреки че някои от условията за инвестиции се определят от по-обща икономически тенденции, други може да бъдат определени или повлияни от създателите на политиките. Несигурността около дългосрочните стратегии в областта на климата и енергетиката и залегналите в основата им политики, регламенти и публична финансова подкрепа са се отразили върху способността на проектите да привличат частни инвестиции и по тях да се вземат навреме окончателни инвестиционни решения (вж. **точки 41 – 48**).

114. Освен посочените по-горе икономически и други фактори, намаляващата пазарна цена на въглеродните емисии по СТЕ на ЕС от 2011 г. е била основна пречка за демонстрационните проекти за CCS в ЕС (вж. **точки 49 – 55**). Това се е отразило върху вече рисковата икономическа обосновааност на демонстрационните проекти за CCS, въз основа на която Комисията е предоставила безвъзмездна финансова помощ по ЕЕПВ през 2009 г. Ниските цени също така са довели до по-нисък от очакваното размер на безвъзмездната помощ по NER 300, причинявайки допълнителен недостиг на финансиране.

115. Освен това невъзможността на нито един проект по ЕЕПВ до 2012 г. да осигури подходящ размер на публично финансиране чрез NER 300 или националните програми е изложила на риск жизнеспособността на тези проекти. Комисията е положила усилия да направи възможна непрекъснатата работа по демонстрирането на CCS, но по това време не е отменила или прекратила финансовата си подкрепа за проекти, които в крайна сметка не са били успешни.

116. За иновативните проекти за енергия, които допринасят за прехода към енергия с ниски въглеродни емисии в ЕС, е необходим по-добър инвестиционен климат. В този контекст в предложението Регламент относно управлението на Енергийния съюз се предвижда държавите членки да изготвят и представят на Комисията национални планове в областта на климата и енергетиката, съдържащи техните дългосрочни стратегии за развитие при ниска въглеродна интензивност (вж. каре 7), подкрепени от стабилни политики и разпоредби за насърчаване и подпомагане на използването на възобновяема енергия и по-нататъшно намаляване на емисиите⁷⁴. Комисията ще има функции по отношение на проверката на плановете на държавите членки и в докладването, за да се определи дали те съдържат всички необходими елементи. Тя следва да използва тази информация, когато предоставя финансиране от ЕС.

Препоръка 1 – Увеличаване на потенциала за ефективна подкрепа от ЕС за иновации в областта на енергията с ниски въглеродни емисии

С цел повишаване на ефективността от финансовата подкрепа на ЕС за демонстрационни проекти за иновативна енергия с ниско съдържание на въглеродни емисии, **Комисията**, при заявки за финансиране на големи проекти с висока интензивност на капитала, нуждаещи се от комбинирана национална подкрепа и подкрепа от ЕС по предложението Иновационния фонд и други приложими ЕС програми, управлявани централизирано, следва да проверява тяхната съвместимост с националните и енергийните планове и осигурява твърди и прозрачни ангажименти от страна на държавите членки преди отпускането на средства от ЕС.

Целева дата на изпълнение – до края на 2021 г.

117. Сметната палата също така установи, че някои характеристики на концепцията на NER 300 са ограничили способността на Комисията и на държавите членки да реагират ефективно на променящите се обстоятелства (вж. точки 56 – 85).

⁷⁴ През 2014 г. Сметната палата вече препоръчва на Комисията да насърчава създаването от държавите членки на стабилна и предвидима нормативна рамка за възобновяеми енергийни източници. Вж. препоръка 1 от Специален доклад № 6/2014, „Подпомагане от фондовете на политиката на сближаване за производство на възобновяема енергия – постигнати ли са добри резултати?“, Европейска сметна палата, 2014 г.

118. За избрания модел на NER 300 за предоставяне на публични средства на проектите едва след тяхното влизане в експлоатация е липсвала подходяща обосновка чрез оценка на нуждите и това е породило по-голямата част от рисковете за организаторите на проектите. Преди създаването на NER 300, с Директивата за СТЕ не е извършена ясна оценка, която да покаже от какъв вид подкрепа биха имали нужда ранните демонстрационни проекти за широк кръг технологии за възобновяема енергия и CCS технологии, които срещат много различни инвестиционни и регулаторни предизвикателства в целия ЕС. Приетото през 2018 г. правно основание за новия Фонд за иновации има за цел да намери решение на въпроса за намаляване на риска (вж. **точки 57 – 65**).

119. Процедурите за подбор на проекти и за вземане решения за NER 300 са сложни (вж. **точки 66 – 75**). При прилагания от Комисията и от държавите членки процес на подбор и отпускане на безвъзмездна финансова помощ не е поставен достатъчен акцент върху сравнителното качество и рисковете за финансовата и икономическата жизнеспособност на проектите. Сметната палата също така не успя да установи дали държавите членки са били достатъчно запознати с посочените от ЕИБ рискове и препоръки преди одобряването на класираните проекти за решение за предоставяне на финансиране от страна на Комисията. Тези фактори са намалили увереността относно това дали проектите ще могат да постигнат целите си в рамките на ограниченията на програмата. Също така следва да се подобри вземането на решения по NER 300, по-специално при исканията за големи промени на проектите, за които сега са необходими промени в законодателството.

Препоръка 2 – Подобряване на процедурите за подбор на проекти и вземане на решения за бъдещия Фонд за иновации

С оглед на планираното стартиране на новия Фонд за иновации през 2021 г. **Комисията** следва да подобри критични елементи от процеса на подбор на проекти и вземане на решения в сравнение с NER 300. По-специално тя следва:

- a) да определи критерии за оттегляне на финансирането в случаите, в които проектите не постигат договорените етапни цели;

- б) да оценява аспектите на икономическата жизнеспособност на проектите („финансова осъществимост“), включително на посочените в препоръка 1;
- в) да определя точни и измерими прагове за всеки от критериите за комплексна проверка/предоставяне на финансиране;
- г) да предоставя поверително резултатите от комплексната оценка на органите на съответните държави членки преди решението за предоставяне на финансиране;
- д) да предоставя подкрепа за проекти, за които процедурата за подбор е показала, че има вероятност да допринесат най-много за изпълнението на приоритетите на ЕС;
- е) да опрости процедурата за исканията за промени в проектите, така че тя да не налага промени в правните актове на Комисията.

Целева дата на изпълнение – до края на 2020 г.

120. Други характеристики на концепцията на NER 300 също са забавили отговора на програмата на променящата се среда (вж. **точки 80 – 85**). Използването на предварително определените през 2009 г. специфични технологични критерии е ограничило способността на програмата да реагира на пазара и на технологичното развитие. Подбраните съгласно тези критерии проекти може да станат по-малко новаторски от планираното при възникване на закъснения.

121. Тъй като проектите са оттегляни поради невъзможност да спазят (удължените) срокове по програмата, Комисията е потърсила решения за повторно отпускане на големи суми неизразходвани средства на други програми и за гарантиране, че те ще бъдат предоставени за увеличаване на инвестициите в иновативни проекти. Естеството и целите на тези програми не са идентични с тези на NER 300 и трябва да се осигури отчетност за начина, по който се изразходват средствата.

Препоръка 3 – Осигуряване на гъвкавост на Фонда за иновации за реакция към развитието на пазара и технологиите

Комисията следва да направи необходимото за това концепцията на Фонда за иновации да дава възможност за по-гъвкави реакции към технологичното развитие и оттеглянето на проекти в сравнение с концепцията на NER 300.

Такива могат да бъдат:

- а) гъвкав подход за определяне и актуализиране на допустимите технологии и прагове;

б) организиране на периодични покани за представяне на предложения и решения за предоставяне на финансиране;

Целева дата на изпълнение – до края на 2021 г.

122. В ЕС съществуват много механизми за финансиране, които подпомагат енергийните иновации. На този фон Сметната палата установи, че слабостите по отношение на координацията и отчетността се нуждаят от подобрене (вж. **точки 86 – 107**).

123. Въпреки че напредъкът му е бил по-бавен от планирания, планът SET предоставя основа за по-добро съгласуване на европейските публични и частни действия за иновации в областта на енергията с ниски въглеродни емисии. Промяната на плана SET през 2015 г. е била важна за съгласуването на първоначалния план SET с приоритетите на енергийния съюз в областта на научните изследвания и иновациите и е отчела липсата на напредък по постигането на някои от неговите ключови амбиции. Остава трудно обаче да се определят ясно и да се измерят ползите, произтичащи пряко от сътрудничеството по плана SET (вж. **точки 87 – 93**).

124. Сметната палата също така установи, че координацията между структурите в самата Комисия, занимаващи се с иновации в областта на чистата енергия, са показали слабости, които може да ѝ попречат да направи възможно съгласуването и ефективно комбиниране на публични ресурси и финансови продукти, насочени към отделните етапи на големите демонстрационни проекти (вж. **точки 94 – 103**).

125. До края на 2017 г. нито един проект по NER 300 не е получил заеми по управляваните от ЕИБ финансови инструменти, които подпомагат енергийни демонстрационни проекти. Специфичното естество на тези проекти е такова, че те изпитват затруднения да отговорят на стандартните изисквания на банката за комплексна проверка. Различни служби на Комисията преценяват как по-добре да разработят своите механизми за първично финансиране. Увеличаването на подкрепата от „Хоризонт 2020“ за по-напреднали енергийни демонстрационни проекти поставя въпроса дали NER 300 (и бъдещият Фонд за иновации) и „Хоризонт 2020“/9РП (включително техният принос за финансовите инструменти) се допълват в достатъчна

степен, за да оправдаят потенциалното бъдещо съществуване на паралелни програми с различни управляващи субекти и надзорни органи.

126. В момента се водят преговори за новата многогодишна финансова рамка, извършва се опростяване на „Хоризонт 2020“ и се обсъжда бъдещето на финансите на ЕС. Тези процеси дават възможност да се изясни кои програми са най-подходящи за подпомагане на (различните етапи на) демонстрационните проекти за енергия с ниски въглеродни емисии и как да се постигне полезно взаимодействие, за да се решат предизвикателствата във връзка с тяхното финансиране.

Препоръка 4 – По-добра координация в Комисията с цел по-съгласувано насочване на подкрепата от ЕС

За да се подобри съгласуваното и ефективно насочване на подкрепата от ЕС за иновации в областта на енергията с ниски въглеродни емисии, съответните **служби на Комисията (по-специално ГД „Научни изследвания и иновации“, „Енергетика“, „Действия по климата“, „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“ и „Икономически и финансови въпроси“)** следва:

- а) да извършат съгласувани между генералните дирекции оценки, за да демонстрират, че Фондът за иновации, „Хоризонт 2020“ и ЕДП по InnovFin (и техните приемници след 2020 г.) се допълват и са последователно насочени към демонстрационни проекти за енергия с ниски въглеродни емисии;
- б) да рационализират процесите за подбор на проекти⁷⁵ в отделните програми с цел намаляване на неефективността и припокриването на програмите.

Целева дата на изпълнение – до края на 2021 г.

127. На последно място, механизмите за отчетност и финансов контрол за NER 300 не са достатъчно ясни, за да демонстрират, че субектите, управляващи програмата, гарантират прилагането на принципите на добро финансово управление (вж.

точки 104 – 107).

⁷⁵ Вж. Предложение 5 от Информационно-аналитичен документ на ЕСП „Принос за опростяване на правилата на програмата на ЕС за научни изследвания след „Хоризонт 2020“ от март 2018 г.

Препоръка 5 – Осигуряване на отчетност

С оглед на стартирането на новия Фонд за иновации през 2021 г., **Комисията** следва да подобри критични елементи от управлението и отчетността в сравнение с NER 300, по-специално:

- а) да прецизира разпоредбите относно ангажираността и отчетността по отношение на Фонда за иновации и на неизразходваните средства от NER 300;
- б) да направи необходимото за това всички подобни средства, с които Комисията се разпорежда, да бъдат отразявани в бюджета и в счетоводния баланс и да подлежат на годишен одит и освобождаване от отговорност от страна на Парламента и Съвета;
- в) да включи в правната рамка разпоредби относно редовното докладване на напредъка пред бюджетните органи.

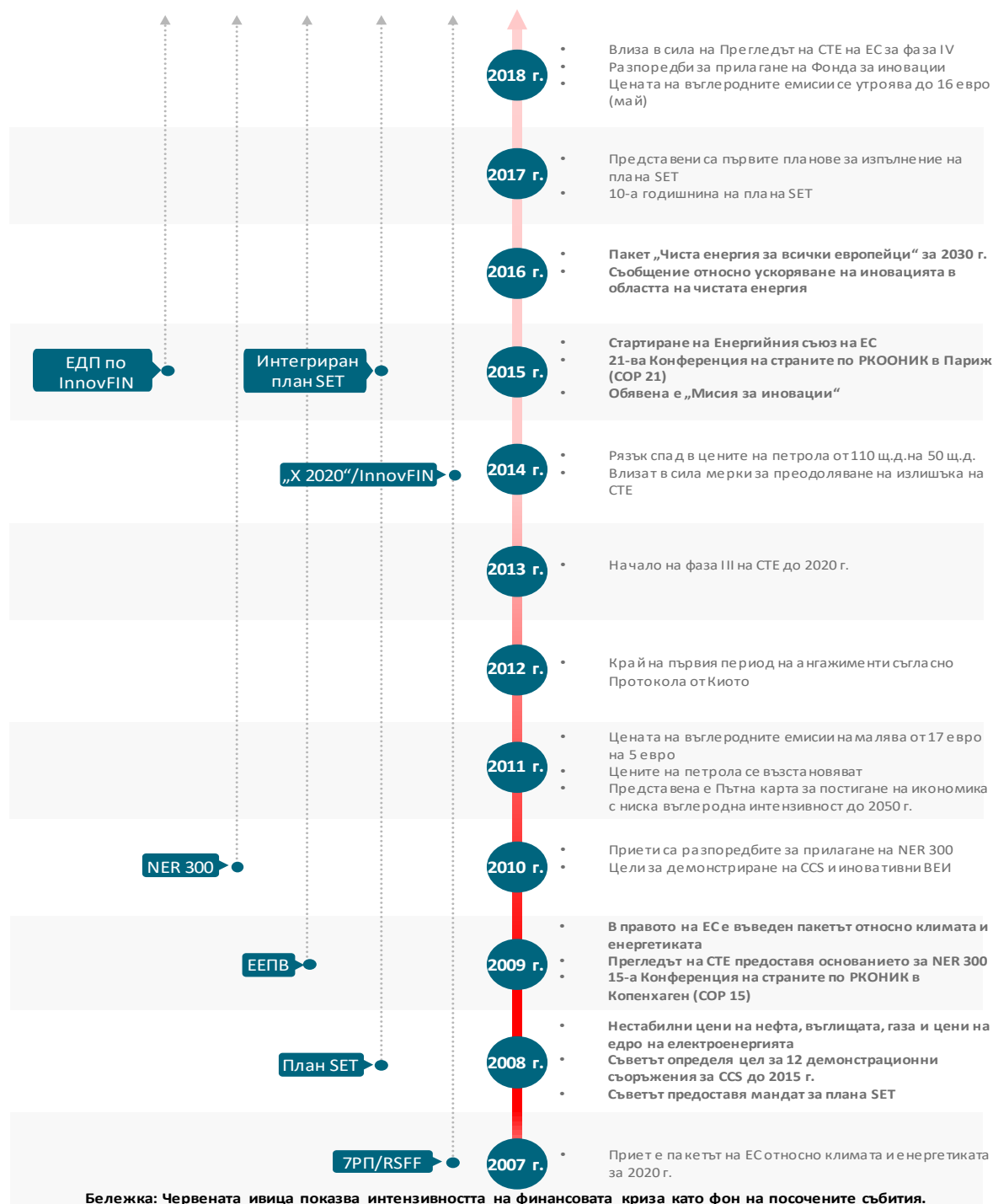
Целева дата на изпълнение – до края на 2021 г.

Настоящият доклад беше приет от Одитен състав I, с ръководител Николаос Милионис, член на Сметната палата, в Люксембург на неговото заседание от 5 септември 2018 г.

За Сметната палата

Klaus-Heiner LEHNE

Председател

ПРИЛОЖЕНИЕ I**Хронология на основните икономически и свързани с политиката събития, очертани спрямо елементи, разгледани в рамките на одита**

Източник: ЕСП.

ПРИЛОЖЕНИЕ II**Преглед на състоянието на NER 300 към март 2018 г.**

Покана за представяне на предложения	Година	ДЧ	Категория	Максимален размер на отпуснатото финансиране от NER 300 (в млн. евро)	Очаквано производство на енергия през първите 5 години (1000 MWh)	Въвеждане в експлоатация	ОИР	Състояние	Неизразходвани средства от оттеглени проекти
Първи	2012 г.	IT	Биоенергия	28	1 415	01.6.2013 г.	2011 г.	В експлоатация	
		DE	Биоенергия	22	502	03.1.2014 г.	19.8.2011 г.	В експлоатация	
		SE	Вятърна енергия	15	3 462	01.1.2015 г.	06.2.2014 г.	В експлоатация	
		DE	Вятърна енергия	113	3 569	01.7.2017 г.	29.6.2015 г.	В експлоатация	
		DE	Вятърна енергия	70	6 060	31.12.2017 г.	18.12.2014 г.	В експлоатация	
		AT	Вятърна енергия	11	363	03.10.2017 г.	04.12.2014 г.	В експлоатация	
		FI	Биоенергия	89	6 785	31.12.2018 г.	31.12.2016 г.	Взето ОИР	
		UK	Океанска енергия	17	100	31.12.2018 г.	14.12.2016 г.	Взето ОИР	
		CY	Концентрирана слънчева енергия	47	578	31.12.2018 г.	28.12.2016 г.	Взето ОИР	
		EL	Концентрирана слънчева енергия	45	595	31.12.2018 г.	12.12.2016 г.	Взето ОИР	
		EL	Концентрирана слънчева енергия	42	488	31.12.2018 г.	14.12.2016 г.	Взето ОИР	
		HU	Геотермална енергия	39	370	31.12.2018 г.	14.12.2016 г.	Взето ОИР	
		PT	Вятърна енергия	30	365	31.12.2018 г.	17.12.2016 г.	Взето ОИР	
		FR	Вятърна енергия	34	412	31.12.2018 г.	11.7.2016 г.	Взето ОИР	
		PL	Биоенергия	31	1 400	31.12.2016 г.		В процес на оттегляне	31
		BE	Интелигентни мрежи	8	890	-	-	Оттеглен	8
		FR	Биоенергия	170	6 144	-	-	Оттеглен	170
		NL	Биоенергия	199	6 346	-	-	Оттеглен	199
		SE	Биоенергия	59	3 850	-	-	Оттеглен	59
		UK	Океанска енергия	21	148	-	-	Оттеглен	21
Втори (ВЕИ)	2014 г.	CY	Концентрирана слънчева енергия	60	552	30.6.2020 г.		Взето ОИР	
		CY	Интелигентни мрежи	11	621	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		DK	Биоенергия	39	1730	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		EE	Биоенергия	7	851	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		EE	Биоенергия	25	3200	31.12.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		ES	Биоенергия	29	824	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.	Оттеглен	29
		ES	Вятърна енергия	33	427	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		ES	Вятърна енергия	34	500	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		FR	Геотермална енергия	17	1051	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		FR	Океанска енергия	72	369	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		HR	Геотермална енергия	15	258	30.6.2019 г.	17/03/2015		
		IE	Океанска енергия	23	58	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.	Оттеглен	23
		IT	Концентрирана слънчева енергия	40	488	31.12.2018 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		IT	Интелигентни мрежи	85	19277	30.6.2018 г.	18/02/2015	Взето ОИР	
		LV	Биоенергия	4	833	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		PT	Океанска енергия	9	57	1.1.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		PT	Фотоволтаични системи	8	203	1.7.2019 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		SE	Биоенергия	204	7360	30.6.2020 г.	Краен срок 30.6.2018 г.		
		Втори (CCS)	2014 г.	UK	CCS	300	17734	30.6.2018 г.	Краен срок 30.6.2018 г.
				Общо ВЕИ:	82501				
					Очаквано количество уловен и съхранен CO2 през първите 10 години (в млн. тона)				
				2 106				Общо:	840

Източник: ЕСП въз основа на данни на Комисията.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

**Основни икономически и регулаторни фактори, засягащи напредъка на NER 300
и ЕЕПВ**

Технологична група	CCS		Възобновяеми енергийни източници	
	NER 300	ЕЕПВ	NER 300	ЕЕПВ
Програма				
Отпуснати средства (в млн. евро)	300	1 000	1 800	565
Проекти	1	6	38	9
Средно за проект (в млн. евро)	300	167	47	63
Външни фактори, които забавят напредъка на демонстрационните проекти:				
Неблагоприятен инвестиционен климат за енергия с ниски въглеродни емисии ¹	X	X	X	X
Ограничен достъп/висока цена на частния капитал (вж. фигурата по-долу)	X	X	X	X
Ниска пазарна цена на въглеродните емисии	X	X	X	
Регулаторна несигурност в ЕС/на национално равнище	X	X	X ²	
По-ниско от очакваното равнище на национална публична подкрепа (например поради бюджетни ограничения/икономическата криза)	X	X	X ³	
Дълги срокове за получаване на разрешения на национално равнище	X	X	X	X
Приемане от обществото	X	X		
Изплатени до края на 2017 г. (в млн. евро)	0	424 ⁴	13	255
Оттеглени (неизразходвани – в млн. евро)	300		540	
Отменени средства в края на 2017 г. (в млн. евро)		576		130 ⁵
предоставени средства, които не са изразходвани по целите на програмите	100%	58%	30%	23%

¹ Ниски цени на изкопаемите горива, ниски цени на едро на електроенергията.

² По-специално за проектите за биогорива по NER 300.

³ По-специално за биогорива, концентрирана слънчева енергия, океанска енергия.

⁴ Със съществени проблеми с ефективността/окончателният размер подлежи на бъдещи корекции.

⁵ Три проекта по ЕЕПВ за разположени в морето вятърни електропроизводствени инсталации все още се изпълняват.

Източник: ЕСП.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Примери за процедури за подбор в програмите за иновативна енергия с ниски въглеродни емисии, използващи множество (качествени и количествени) критерии за класиране

Обединено кралство – програма за търговска реализация на CCS

Правилата за подбор на проекти съгласно втория конкурс за CCS в Обединеното кралство са били определени в документа „Програма за търговска реализация на улавянето и съхранението на въглероден диоксид – Покана за дискусии“, разработен от Министерството по въпросите на енергетиката и изменението на климата на Обединеното кралство.

В част 3 от този документ са описани правилата за допустимост и оценка. Процесът на подбор се състои от три отделни етапа, първият то които е „Подбор на проекти“. Този етап включва комплексната оценка на проектите въз основа на четири основни критерия. Всеки критерий има подкритерии. Класирането и оценяването на офертите се извършва чрез използване на качествена система на „светофара“ за оценяване и скала за оценяване. Системата може да бъде обобщена по следния начин:

Област	Критерии	База за оценяване		Крайни резултати от оценяването	
КОМПЛЕКСНА ПРОВЕРКА НА ПРЕДСТАВЯНЕТО НА ПРОЕКТИ					
		Подкритерии	Критерии	Оценка на ОБЛАСТТА	Коментар
ТЕХНИЧЕСКИ АСПЕКТИ	Техническа стабилност и жизнеспособност	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З	Резултат 1 – 5	Основни проблеми, рискове и несигурност
	Интеграция и развитие на процеса	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Надеждност на преноса	Система за качество „светофара“	Оценка Ч/Ж/З		
	Надеждност на съхранението	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Оперативно въздействие на CCS	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Техническо валидиране на допусканията за разходите	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
ОСЪЩЕСТВИМОСТ	Стабилност на програмата на проекта	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З	Резултат 1 – 5	Основни проблеми, рискове и несигурност
	Наличност на активи и достъп до тях	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Опит и способности на екипа на проекта	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Управление на проекта	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Ефективност на управлението на риска	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Стабилност на издаването на разрешения и консултациите	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Стабилност на интеграцията по цялата верига	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Оценка на рисковете по проектите	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
ТЪРГОВСКИ АСПЕКТИ	Солиден търговски потенциал	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З	Резултат 1 – 5	Основни проблеми, рискове и несигурност
	Приемане на разпределянето на риска и принципите на договорите	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
	Търговски риск	Система за качество „светофар“	Оценка Ч/Ж/З		
ФИНАНСОВИ АСПЕКТИ	Финансово състояние на оферента	Количествени		Резултат 1 – 5	Основни проблеми, рискове и несигурност
	Механизми за финансиране	Количествени		Резултат 1 – 5	
	Усреднена цена на електроенергията за държавата и за потребителите на електроенергия	Количествени		£/MWh	
	Усреднена цена на съхранения CO2 за държавата и за потребителите на електроенергия	Количествени		£/Т съхранен CO2	

Бележка: Оценките Червено/Жълто/Зелено означават: „Базова“, „Добра“, „Отлична“. Оценките от 1 до 5 означават „много незадоволителна“, „незадоволителна“, „приемлива“, „добра“ и „отлична“.

Нидерландия – Биогорива от ново поколение

За периода 2006 г.— 2009 г. в Нидерландия се прилага национална схема за безвъзмездна финансова помощ за намаляване на CO₂ чрез иновативни биогорива за транспорта⁷⁶. Целта ѝ е била да подпомага биогорива от второ поколение и проекти, които са били нови за държавата. В допълнение към четирите основни критерия за допустимост, по схемата е имало пет критерия за класиране, за да се даде възможност за разпределяне на наличните средства за най-желаните проекти:

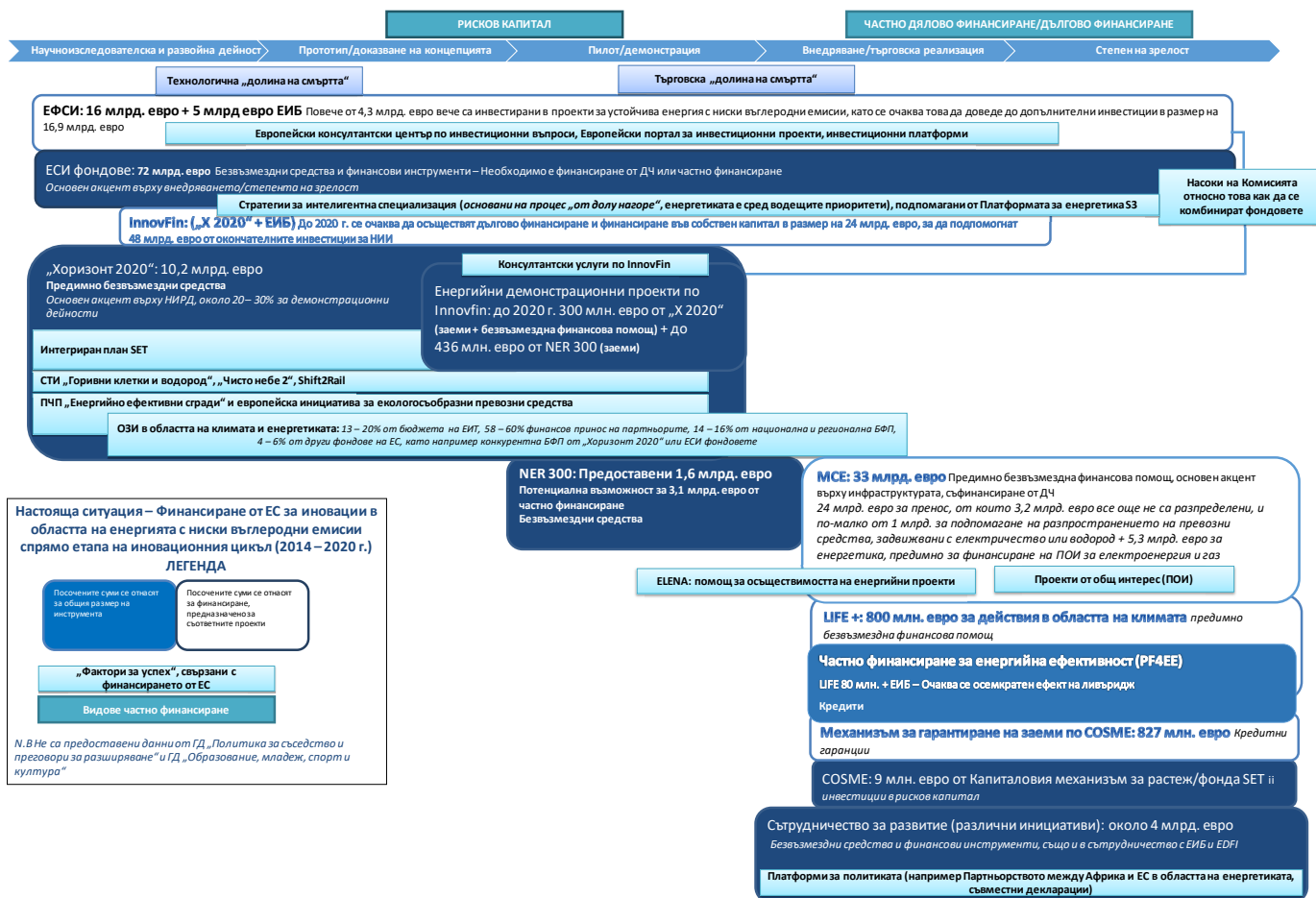
- обем на очакваните намаления на емисии на CO₂ в сравнение с изкопаемите горива;
- размер на демонстрираното намалено земеползване в сравнение със съществуващите процеси за производство на биогорива;
- краткосрочен и дългосрочен пазарен потенциал (количество гориво, което ще бъде произведено, приходи от емисиите на CO₂, потенциал за възпроизвеждане) и (техническа, организационна и финансова) осъществимост въз основа на оценка на риска и вероятност за постигане на очакваните резултати;
- размер на финансирането с безвъзмездна помощ (по-малкият размер води до по-висок резултат);
- устойчивост по отношение на предлагането на храни, биологичното разнообразие и околната среда.

Степента, до която се е очаквало проектът да допринесе за тези критерии, е определяла резултатите, а оттам и класирането. Критериите са били изброени по реда на намаляващата им тежест.

⁷⁶ Besluit Vaststelling Subsidieprogramma CO₂-reductie Innovatieve Biobrandstoffen voor transport, <http://wetten.overheid.nl/BWBR0020703/2006-12-21>.

ПРИЛОЖЕНИЕ V

Сложност на средата на програмите на ЕС за финансиране на иновации в областта на енергията с ниски въглеродни емисии

Източник: Европейска комисия.

ОТГОВОРИ НА КОМИСИЯТА ПО СПЕЦИАЛНИЯ ДОКЛАД НА ЕВРОПЕЙСКАТА СМЕТНА ПАЛАТА

„ДЕМОНСТРИРАНЕ В ТЪРГОВСКИ МАЩАБ НА УЛАВЯНЕТО И СЪХРАНЕНИЕТО НА ВЪГЛЕРОДЕН ДИОКСИД, КАКТО И НА ИНОВАТИВНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ ЗА ВЪЗОБНОВЯЕМА ЕНЕРГИЯ — ПЛАНИРАНИЯТ НАПРЕДЪК НЕ Е ПОСТИГНАТ ПРЕЗ ПОСЛЕДНОТО ДЕСЕТИЛЕТИЕ“

КРАТКО ИЗЛОЖЕНИЕ

IV. В отговор на искането, отправено от Европейския съвет и Европейския парламент, Комисията работи по стратегия за дългосрочно намаляване на емисиите на парникови газове в ЕС в съответствие с Парижкото споразумение, като взема предвид националните планове.

Увеличаването на подкрепата за иновациите и търговската реализация на нисковъглеродните технологии е важен елемент в този контекст и вече е в ход.

В предложението на Комисията за следваща многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г. Комисията предлага да се определи по-амбициозна цел за интегриране на въпросите, свързани с климата, включително прехода към чиста енергия, във всички програми на ЕС, като се планира 25 % от разходите на ЕС да допринасят за тази цел. Предложението за бъдещата програма за научни изследвания „Хоризонт Европа“ съдържа цел от 35 % за интегриране на въпросите, свързани с климата, включително прехода към чиста енергия.

Въз основа на предложенията на Комисията, включени в пакета „Чиста енергия за всички европейци“, ЕС вече е постигнал предварително политическо споразумение относно равнището на амбиция в областта на енергийната ефективност в Съюза и възобновяемите енергийни източници до 2030 г. и съответната регулаторна рамка.

VIII. Комисията изразява съгласие с констатациите и оценките на ЕСП относно ограниченията в концепцията на Резерва за нови участници 300 (NER 300), резултат на съвместно решение на законодателите, както и относно сложността на прилагането ѝ.

IX. Комисията изтъква, че определенията в NER 300, документите и насоките, свързани с поканите за представяне на предложения, са разработени координирано от колегията на службите на Комисията. Освен това отделите на Комисията се координират редовно помежду си по общи въпроси в подкрепа на иновативните нисковъглеродни технологии.

ВЪВЕДЕНИЕ

7. На Комисията е възложена цялостната координация на програмата. Управлението на договорите (въз основа на правно обвързващи инструменти) е отговорност на държавите членки.

12 В отговор на искането, отправено от Европейския съвет и Европейския парламент, Комисията работи по стратегия за дългосрочно намаляване на емисиите на парникови газове в ЕС в съответствие с Парижкото споразумение, като взема предвид националните планове.

Увеличаването на подкрепата за иновациите и търговската реализация на нисковъглеродните технологии е важен елемент в този контекст и вече е в ход.

В предложението на Комисията за следващата многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г. Комисията предлага да се определи по-амбициозна цел за интегриране на въпросите, свързани с климата, включително прехода към чиста енергия, във всички програми на ЕС, като се планира 25 % от разходите на ЕС да допринасят за тази цел. Предложението за бъдещата програма за научни изследвания „Хоризонт Европа“ съдържа

цел от 35 % за интегриране на въпросите, свързани с климата, включително прехода към чиста енергия.

Въз основа на предложенията на Комисията, включени в пакета „Чиста енергия за всички европейци“, ЕС вече е постигнал предварително политическо споразумение относно равнището на амбиция в областта на енергийната ефективност в Съюза и възобновяемите енергийни източници до 2030 г. и съответната регулаторна рамка.

КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ

20. След като оцени проектите, внесени от държавите членки след поканата за представяне на предложения, Комисията взе решение да подкрепи само шест демонстрационни проекта за улавяне и съхранение на въглероден диоксид (CCS), които отговарят на критериите за допустимост и подбор (Решение на Комисията C(2009)9943 окончателен от 9.12.2009 г.).

21. Комисията счита, че резултатите от този сегмент на Европейската енергийна програма за възстановяване (ЕЕПВ) са следствие от съчетаването на предизвикателствата, присъщи за характера на CCS, и настъпването на финансовата и банкова криза и преобладаващите ниски цени на въглеродните емисии. Целта на ЕЕПВ и на политическото решение, на което се основава програмата, беше да се насърчи развитието на CCS, а осезаемото равнище на риска е постоянна характеристика при разработването и демонстрацията на иновативни решения.

22. Целта за демонстрация на CCS в пълен мащаб не беше постигната, но Комисията счита, че са натрупани значителни знания и опит от осъществяването на началните етапи на проектите, включително по отношение на пречките пред изпълнението на демонстрационни проекти за CCS. Комисията и държавите членки продължават да прилагат тези знания (например в контекста на стратегическия план за енергийните технологии, действие 9 — Улавяне, използване и съхранение на въглероден диоксид).

Каре 2

Приносът от ЕС е изплатен на проектите заради подготвителните работи, предвидени в договорите за безвъзмездна финансова помощ и извършени от консорциумите. Придобитият опит от проектите и срещнатите трудности е много ценен. Комисията отбелязва например, че по проекта в Нидерландия подготвителните работи по изчерпване на газово находище в морето P18 и разположения в морето тръбопровод вече са били в напреднал етап и сега пристанище Ротердам ще се възползва от тях в полаганите усилия за улавяне и съхранение на въглероден диоксид (CCS).

26. Технологичното развитие е постоянна характеристика на иновативните проекти. Комисията счита, че е проявила необходимата гъвкавост, за да отчете пазарните и регулаторните условия, както и развитието на технологиите.

Общ отговор по точка 29 и каре 3:

Комисията е следвала процедурата за подбор, класиране и предоставяне на финансиране, установена в Решението за NER 300, в която не се предвижда потвърждението под условие на проекти от държавите членки, предоставянето на финансиране на проекти, които започват да се осъществяват на по-късна дата от посочената в това решение, или приемането на проекти с недостиг на финансиране към определения срок. Поради това не е било възможно да бъдат представени за финансиране по линия на NER 300 проектите за CCS от Обединеното кралство, Италия и Нидерландия, тъй като тези проблеми не са били решени до крайния срок за вземане на решението за предоставяне на финансиране.

35. Демонстрационните проекти за биоенергия се нуждаят от по-дълга фаза на изпитване, преди да достигнат 100 % капацитет, поради променливото качество на суровината и дългия

период на адаптация на процесите на ферментация към промените. Освен това един от проектите за биоенергия е трябвало да започне с незавършена централа (5 от 9 модула), за да се спази договорената дата на пускане в експлоатация. Тъй като през 2015 г. срокът за пускане в експлоатация беше удължен с две години за всички проекти, този проект поиска да измести датата на пускане в експлоатация от 2014 през 2016 г., за да може да се обхване дългият период на подготовка за въвеждане в експлоатация. Това би позволило на проекта да достигне над 75 % от производителността, доказвайки жизнеспособността на технологията.

41. Комисията счита, че инвестиционният климат е бил засегнат преди всичко от несигурността в националните регулаторни рамки.

Комисията отбелязва, че програма NER 300 е разработвана съвместно с държавите членки и се е основавала на силен ангажимент от тяхна страна за подкрепа на проектите, които те са подбрали предварително и потвърдили.

44. В Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода от 2014 г. се съдържат няколко разпоредби, за да се гарантира, че проектите, които вече са в процес на подготовка, няма да бъдат засегнати от новото изискване за конкурентна тръжна процедура за оперативна помощ, което влиза в сила през 2017 г. Освен това в Насоките от 2014 г. се съдържа разпоредба за специална защита на демонстрационни (и за малки и средни по мащаб) проекти, като се предвижда, че те не са предмет на конкурентна тръжна процедура дори ако започват след 2017 г. По този начин държавите членки имаха възможност да запазят непроменена подкрепата за проектите по програма NER 300.

В периода между 2014 г. и 2015 г. много държави членки се опитаха да повишат ефикасността на своите схеми за подпомагане, за да избегнат проблемите, свързани със свръхкомпенсирането, и да намалят финансовата тежест за потребителите на електроенергия като последица от подкрепата за възобновяемите енергийни източници, оказвана под формата на преференциални тарифи. В Насоките от 2014 г. на държавите членки се предоставят някои инструменти с цел въвеждане на по-ефективни схеми за подпомагане, но много държави членки решиха да надхвърлят изискванията в тези насоки.

Каре 5

Комисията отбелязва, че Обединеното кралство е предприело мащабна реформа на своя енергиен сектор. За да подпомага възобновяемите енергийни източници, Обединеното кралство искаше финансирането да се предоставя чрез конкурентни тръжни процедури много по-рано от изискваното в Насоките за държавна помощ, тъй като желанието беше да се намалят разходите за подпомагане.

Каре 6

По отношение на регулаторната ситуация в Германия Комисията не можеше да предвиди съществената промяна в позицията на националните органи и забавянето при транспонирането на Директивата за улавянето и съхранението на въглероден диоксид (УСВ). Извършените плащания за подпомагане на работата по планирането бяха в съответствие с приложимите правила за допустимост съгласно определеното в договора за безвъзмездна финансова помощ.

Проектът в рамките на ЕЕПВ на Обединеното кралство (Don Valley) отпадна от подбраните проекти на конкурса за търговска реализация на CCS в Обединеното кралство. Комисията изиска по проекта да не се поемат значителни финансови ангажименти без гарантирано финансиране от националните органи на Обединеното кралство, но разреши да продължи дейността в рамките на проекта по онези пакети от работи, осъществявани съвместно с проекта White Rose на Националната мрежа в рамките на NER 300 (т.е. пакетите от работи за

пренос и съхранение). С напълно неочакваната отмяна на конкурса за търговска реализация на CCS на 25 ноември 2015 г. беше преустановена предишната амбициозна политика за CCS на Обединеното кралство и продължаването на проекта Don Valley беше блокирано. В резултат на това и въпреки искането на координатора за удължаване ЕК беше принудена да прекрати този договор за безвъзмездна финансова помощ (31 декември 2015 г.).

48. Когато закъсненията се дължат на пазарна или регулаторна несигурност, е вероятно всички иновативни проекти за един и същ продукт да се забавят.

53. Комисията счита, че другите източници на емисии в районите на проектите биха могли да се възползват евентуално от части от инфраструктурата за пренос и съхранение на подкрепените проекти за CCS. Особено за проекта Don Valley никога не се е предвиждало изграждането на инфраструктурата за CCS да служи само на един проект за улавяне, а тя от самото начало е била проектирана с концепция за „споделен ползвател“.

55. Три от шестте проекта по ЕЕПВ приключиха относително рано, когато партньорите по тях осъзнаха, че регулаторни или финансови трудности възпрепятстват напредъка на съответния проект. По един от проектите беше изградена пилотна инсталация. За останалите два проекта Комисията положи значителни усилия да намери допълнителни източници на финансиране, които да покрият недостига от финансиране. Участващите държави членки продължиха да подкрепят проектите и беше налице надежден план за тяхното осъществяване. Поради това Комисията счита, че към онзи момент все още е съществувало разумно очакване, че проектите ще бъдат реализирани.

Общ отговор по точки 57 и 58.

Тъй като законодателното предложение за Директивата за схемата за търговия с емисии (СТЕ) не включваше програмата NER 300, не е било възможно нейните характеристики/въздействия да бъдат включени в оценката на въздействието за тази директива. Параграфите за създаване на програма NER 300 бяха добавени от съзаконодателите по време на процедурата на съвместно вземане на решение.

Що се отнася до Решението за NER 300, беше направена съответна оценка на въздействието въз основа на правната рамка, предвидена с изменението на Директивата за СТЕ. Въпреки това обхватът на този анализ е ограничен от правните разпоредби, установени в основния акт.

Общ отговор по точки 61 и 62:

Съветът и Парламентът създадоха програма NER 300 в рамките на законодателния процес, свързан с Директивата за СТЕ. В тази директива имаше изискване за предоставяне на подкрепа въз основа на проверени единици редуцирани емисии.

Комисията проведе консултация със заинтересованите страни и извърши съответна оценка на въздействието на вариантите за прилагане на програма NER 300 в рамките на правните ограничения, предвидени за това в Директивата за СТЕ.

63. Решението относно структурата на плащането беше част от Решението за NER 300, предложено от Комисията и гласувано от държавите членки в Комитета по изменение на климата.

Въпреки това в решението се допуска авансово финансиране, ако организаторите на проекти и държавите членки поискат това и предоставят необходимата гаранция.

65. Комисията отбелязва, че концепцията за плащане при представянето е определена от съзаконодателите в текста на Директивата за СТЕ. Въпреки това държавите членки имаха

възможност да предоставят авансово финансиране, да подпомагат фазата на строителство и да споделят рисковете с организаторите на проектите.

70. Оценката за финансова осъществимост може да е от значение само за проектите, които са икономически жизнеспособни, имат ясни и осигурени приходи, ясна финансова структура и осигурена икономическа обосновааност. Тези признаци не са характерни за проекти за изграждане на първа по рода си технология, чиято основна цел е да докажат технологичната жизнеспособност. Ето защо комплексната оценка не включва оценката за финансова осъществимост. Може да се приеме, че малка част от представените или подбраните проекти биха получили положителна оценка, както е обичайно за инвестиции в демонстрационни продукти в предпазарен стадий, на началния етап от разработването/прилагането на проекта. Финансовата осъществимост придобива значение на етапа на приключване на финансовите ангажименти, след като технологичната демонстрацията доведе до пълна видимост на икономическата обосновааност.

71. Комисията разглежда за предоставяне на финансиране само проектите, за които е потвърдено, че ще бъдат подкрепени от държавите членки.

72. Правилото, определено в правната уредба (Решението за NER 300), е проектите да бъдат класирани въз основа на разходите за единица резултат (PER) — нямаше друга възможност, освен да бъдат спазени разпоредбите в приетия акт за изпълнение.

Несигурността по отношение на разходите е обща характеристика за всички проекти с подобни равнища на технологична и проектна готовност. Решението за NER 300 и решенията за предоставяне на финансиране предвиждат коригиране на съответните разходи и на максимално предоставеното финансиране, когато се взема решението за окончателната инвестиция и несигурността на разходите е по-малка.

73. Комисията взе предвид информацията, получена от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ). Окончателното решение за предоставяне на финансиране обаче се вземаше след пряко потвърждение на подкрепата от държавите членки за всички проекти.

Каре 9

Държавите членки потвърдиха подкрепата за всички подбрани проекти. Не беше възможно да се използват други механизми за подкрепа освен преференциални тарифи.

74. Комисията отбелязва, че държавите членки са можели да поискат доклади за комплексна оценка след приключване на конкурентната процедура. Комисията няма мандат да предоставя доклади освен ако държавите членки не поискат такива.

75. Концепцията на процеса за подбор и предоставяне на финансиране е определена в свързания акт за изпълнение (Решение за NER 300) и се основава на един единствен показател за PER (разходи за единица резултат). Поради това не беше възможно да се определи друга методика за подбор и предоставяне на финансиране на проектите.

Критериите за допустимост включват показател за иновативност, който е условие за участие в конкурса за финансиране.

82. Всички подбрани проекти по програма NER 300 отговарят на разпоредбите за иновативност, тъй като към момента на предоставяне на финансирането нито една от технологиите не се е намирала в търговско разпространение.

Фактът, че пазарите се променят, някои технологии се развиват по-бързо от други, а икономическата или регулаторната рамка може да забави развитието на други е естествена характеристика на пазарната икономика.

Каре 10

Първата покана за представяне на предложения по програма NER 300 е публикувана през 2011 г. Всички подбрани проекти са оценени като иновативни и са представлявали проекти, които към момента не са били изпитани или приложени с търговска цел. Това е критерий за допустимост, който е бил проверяван и от държавите членки, и от Комисията. Въпросните два проекта за разположени в морето вятърни електроцентрали са били иновативни към момента на кандидатстването. Те допринасят за целта на програмата в областта на вятърната енергия от плана SET (стратегическия план за енергийните технологии) към момента, която е представена в плана за изпълнение за 2010 — 2012 г. на екипа на Европейската промишлена инициатива за вятърна енергия от май 2010 г.

85. Целите, критериите и изискванията за мониторинг на избраните финансови инструменти, използвани за насочване на неизразходваните средства от първата покана за представяне на предложения по програма NER 300, са съобразени с изискванията в правната уредба на програмата чрез изменения на специалните споразумения за делегиране с ЕИБ. Общата проверка за допустимост ще се извършва, като се гарантира постигането на целите на програма NER 300.

87. Въпреки че е с доброволен характер, интегрираният план SET остава един от главните налични „меки“ инструменти на политиката за съгласуване и координиране на усилията (националните и на равнището на ЕС) в областта на технологичните иновации за чиста енергия. Платформите за взаимодействие със заинтересованите страни се развиват през годините. Ще се полагат усилия създаването изпълнителни структури, които ще дават тласък на изпълнението на дейностите по всеки отделен план за изпълнение, да бъдат възможно най-приобщаващи.

89. Комисията счита, че в някои области вече съществува съвместно програмиране. Действията на мрежата ERA (Европейско научноизследователско пространство) са важен инструмент за съвместно финансиране, използван за координиране на плана SET.

90. До юни 2018 г. процесът на завършване и одобрение на плановете за изпълнение напредва и са одобрени 11 от 14-те плана. Одобрена е новата работна програма на плана SET за периода 2018 — 2023 г., включително насоките за докладване на напредъка и изпълнението.

Докладването на изпълнението за всеки от плановете за изпълнение на заседанията на ръководната група за плана SET ще се прави от съответните изпълнителни органи, които ще бъдат създадени.

91. В новата работна програма на плана SET за периода 2018 — 2023 г. е установена необходимостта от засилване на ангажимента на националните финансиращи органи при изпълнението на плана SET.

92. Комисията иска да подчертае, че пътните карти за плана SET, изготвени от неговите временни работни групи, са част от аргументацията за разработването на Фонда за иновации.

Комисията организира семинари с широко участие на всички допустими сектори по линия на Фонда за иновации, последвани от открита публична консултация, в рамките на която службите на Комисията съдействаха за включването на общността на плана SET. Комисията създаде и експертна група, състояща се от представители на промишлеността и държавите членки, която ще оказва помощ при разработването на делегирания акт за Фонда за иновации.

93. Ръководната група за плана SET прие неговата нова работна програма за периода 2018 — 2023 г., в която се определят дейностите през следващите 5 години с цел оптимизиране на неговото въздействие и резултати. Специален акцент е поставен върху оперативната рамка за осъществяването на 14-те плана за изпълнение.

За да се оцени напредъкът към целите, определени в съобщението на Комисията „Европейски стратегически план за енергийните технологии (план SET) — Към бъдеще с нисковъглеродни технологии“ от 2015 г., и към изпълнението на работната програма за периода 2018 — 2023 г., през 2020 г. ще бъде извършена независима оценка. Освен това, считано от 2020 г. нататък, държавите членки също ще докладват като част от своите нови интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата.

Осъществяването на плановете за изпълнение на плана SET ще бъде наблюдавано и чрез използване на информационната система на стратегическия план за енергийни технологии (SETIS). От 2007 г. SETIS предоставя информация за значими резултати, постигнати през годините, и дава полезна представа за ползите от тях.

Накрая, енергийните демонстрационни проекти по InnovFin (ЕДП по InnovFin), осъществявани по линия на програма „Хоризонт 2020“ в отговор на нуждите на заинтересованите страни по плана SET, са измерим резултат.

99. Комисията би искала да посочи факта, че са налице редица проекти по NER 300, които са активно разглеждани или разработвани в рамките на подготовката на ЕДП по InnovFin. Някои проекти отбелязват напредък, като получават допълнителна подкрепа от ЕДП по InnovFin. Проектите могат да получават подкрепа чрез финансови инструменти, когато достигнат определена степен на зрялост и финансова осъществимост. За да се стигне до там, проектите трябва да гарантират постъпления, които им позволяват да обслужват дълга си, или да осигурят възвръщаемост на собствения капитал. Това отнема време, тъй като първо трябва да бъде доказана технологичната жизнеспособност.

102. Комисията отбелязва, че програма „Хоризонт 2020“ и Фондът за иновации имат различни цели, определени в съответната им правна уредба, които не могат да бъдат постигнати с една единствена, обща програма. Ето защо те ще останат като допълващи се инструменти, въпреки че може да се наложи да се засилят потенциалните полезни взаимодействия между тях.

103. Наскоро Комисията прие предложение за създаване на програмата InvestEU, която ще рационализира и консолидира финансовите инструменти на ЕС. Член 6 от предложението за регламент за създаване на програмата InvestEU включва разпоредби за смесване на безвъзмездни средства с финансови инструменти като основна мярка, която позволява ефективно предлагане на специални продукти, подходящи за различните сектори и рискови профили.

Дълговите инструменти по линия на Механизма за свързване на Европа (МСЕ) също включват покана за смесено финансиране. В ход е разработването на инструмент за смесено финансиране, който свързва програма „Хоризонт 2020“ с ЕДП по InnovFin.

104. Комисията отбелязва, че споразумението с ЕИБ за делегиране предвижда строг мониторинг и задължения за докладване, за да се гарантира добро финансово управление.

Комисията ще разгледа проблемите, свързани с финансовия контрол, в съответните споразумения за делегиране с ЕИБ и в делегирания акт за Фонда за иновации.

105. Приходите и активите по NER 300, които се управляват от ЕИБ, не са част от бюджета на ЕС и не са под контрола на Комисията. Подборът на проектите и сключването на

договорите за тях се извършват от държавите членки, които начисляват остатъчните приходи. Поради това те не могат да бъдат включени в бюджета на ЕС и да бъдат отчетени в баланса на ЕС съгласно приложимото счетоводно правило № 2 на ЕС („Консолидиране и отчитане на съвместни и асоциирани предприятия“).

Комисията докладва ежегодно за изпълнението на NER 300 в своя план за управление и в годишните доклади за дейността.

106. Вж. отговора на Комисията по точка 104.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

109. Комисията подчертава особено неблагоприятните условия, които преобладават от 2012 г. насам. Въпреки че Комисията полага значителни усилия по отношение на тези шест проекта, тя не може да противодейства на тенденциите в промишлеността или на по-общото пазарно търсене, нито на променящите се политически приоритети на правителствата на държавите членки.

112. Комисията иска да подчертае, че оттеглянето на иновативни проекти е нормално пазарно явление. Дял на оттеглени проекти от 50 % е нормална ситуация, която се наблюдава и в глобален план при други програми, подпомагащи иновациите. Ясно е, че оттеглените проекти не могат да постигнат резултати, тъй като се оказват неосъществими на пазара. Фактът, че по тези проекти не са използвани ресурси по програма NER 300, дава разумна увереност, че не е налице разхищение на ресурсите и позволява да бъдат подкрепени нови проекти (по линия на енергийните демонстрационни проекти по InnovFin или на дълговия инструмент по Механизма за свързване на Европа). Всички неизползвани ресурси от втората покана за представяне на предложения ще бъдат насочени към Фонда за иновации и така ще бъдат подкрепени нови проекти. Все пак Комисията признава, че „замразяването на ресурси“ не е ефективен резултат от програмата.

113. Комисията би искала да подчертае неблагоприятния ефект в глобален план от ниските цени на петрола по отношение на проектите за биоенергия. Според инвеститори пазарът на иновативна биоенергия се е сринал след спада на цените на петрола и доставените огромни запаси от петрол на пазара.

115. Решението за подпомагане на иновациите е политически риск, поет от Комисията, Съвета и Европейския парламент. Комисията беше насърчена да подпомага иновациите от държавите членки и заинтересовани лица, като беше водена и от съображения за големия потенциал на улавянето и съхранението на въглероден диоксид (CCS) да допринасят за целите на Съюза в областта на енергетиката и климата.

Договорите за безвъзмездна финансова помощ с три от шестте проекта за CCS в рамките на ЕЕПВ бяха прекратени относително рано, а един приключи с изграждане на пилотна инсталация. За два от останалите проекти Комисията положи значителни усилия да намери други източници на финансиране, които да покрият недостига от финансиране. Участващите държави членки продължиха да подкрепят проектите, като Комисията счита, че е бил налице надежден план за тяхното осъществяване. Поради това към онзи момент все още съществуваше очакване, че проектите ще бъдат реализирани.

Значителните знания, натрупани в този процес, продължават да се използват на равнището на ЕС, особено в контекста на стратегическия план за енергийните технологии, както и в Европейската мрежа на демонстрационните проекти за CCS, която е платформа за обмен на знания, придобити в рамките на такива проекти.

116. Комисията ще има функции по отношение на проверката на плановете на държавите членки и в докладването, за да установи дали съдържат всички необходими елементи. Тя следва да взема предвид националните интегрирани планове в областта на енергетиката и климата, когато предоставя финансиране от ЕС.

При все това за централно управляваните програми на ЕС, при които основен бенефициер на средствата не е самата държава членка, изчерпателността на интегрираните планове в областта на енергетиката и климата на държавите членки не следва да се използва като критерий за оценка на качествата на проекта или за вземането на окончателно решение за финансирането му. В противен случай това може да има неблагоприятен ефект и да изложи на риск проекти, които биха били от полза за политиките в областта на енергетиката и климата. При централно управлявани програми Комисията трябва да гарантира, че проектите са съобразени с целите на политиката на ЕС в областта на енергетиката и климата.

Препоръка 1 — Увеличаване на потенциала за ефективна подкрепа от ЕС за иновации в областта на енергията с ниски въглеродни емисии

Комисията приема препоръката.

В рамките на Фонда за иновации ще се търси ясен ангажимент от държавите членки, когато това е приложимо. Препоръката ще бъде възприета като критерий за подбор.

Що се отнася до програма „Хоризонт 2020“/„Хоризонт Европа“, националното съфинансиране би могло да бъде част от финансирането на проекта (до определени граници), но често това не се случва. Наличието на друго публично или частно финансиране, различно от безвъзмездната финансова помощ, се взема предвид при оценката на предложенията и оказва влияние върху преценката за качествата на проектите. Въпреки това опитът показва, че финансирането, което изглежда сигурно по време на оценката на предложенията, може да се окаже изложено на риск на по-късен етап.

Съгласуваността с националните планове в областта на климата и енергетиката може да бъде фактор, който да бъде взет предвид в критериите за подбор на някои програми на ЕС, например когато се разглеждат важни проекти от общоевропейски интерес¹.

118. Програма NER 300 е създадена с Директивата за СТЕ на ЕС по процедурата за съвместно вземане на решение с цел подпомагане на иновативни проекти за възобновяема енергия и проекти за CCS. Комисията извърши оценка на въздействието на вариантите за прилагане на програма NER 300 в рамките на законовите срокове, предвидени за това в тази директива. В директивата имаше изискване за предоставяне на подкрепа въз основа на проверените намаления на емисиите. Поради това вариантът по подразбиране е да се предоставя финансиране срещу доказани резултати с възможност за авансово финансиране от държавите членки, което би позволило намаляване на риска при проектите.

119. Процедурите за подбор и предоставяне на финансиране на проекти по програма NER 300 бяха определени в нейната правна уредба, Директивата за СТЕ и Решението за NER 300. Единственият критерий за подбор, определен в правната уредба на програма NER 300, беше PER. Други критерии не бяха включени в разпоредбите за изпълнение на програма NER 300 и следователно не можеха да се използват в процедурата на подбор.

¹ Например в предложения Регламент за създаване на Механизъм за свързване на Европа (COM(2018) 438 final) „съгласуваността с плановете в областта на енергетиката и климата на съюзно и национално равнище“ е предвидена като един от критериите за предоставяне на финансиране.

Препоръка 2 — Подобряване на процедурите за подбор на проекти и вземане на решения за бъдещия Фонд за иновации

а) Комисията приема препоръката.

Фондът за иновации предвижда изплащане на финансиране срещу ясно постигнати етапни цели. Ако тези етапни цели не са постигнати, средствата ще бъдат освободени и пренасочени към проекти от списъка с резерви или последващи покани за представяне на предложения.

б) Комисията приема препоръката.

Икономическата жизнеспособност и рисковете, свързани с проектите, ще бъдат оценявани по други критерии за ефективност, ефикасност и въздействие, за да се подбере най-доброто портфолио от проекти, които отговарят на определените цели на Фонда за иновации в Директивата за СТЕ на ЕС.

Освен това ще бъде изискван категоричен ангажимент от съфинансиращите страни по избраните проекти.

в) Комисията приема препоръката.

Фондът за иновации предвижда оценка по множество критерии, които ще бъдат комбинация от качествени и количествени критерии, за да може да бъдат взети предвид всички аспекти на иновативните проекти. Това ще гарантира, че към момента на предоставяне на финансирането ще бъдат избрани най-обещаващите и жизнеспособни проекти.

г) Комисията приема препоръката.

Държавите членки ще участват в управлението на Фонда за иновации. Цялата информация, която няма поверителен характер и ще спомогне за стартиране на проектите, ще бъде предоставяна на държавите членки, като се гарантира, че всички участващи страни ще разполагат с прозрачна информация, която им е необходима за установяване и намаляване на съществените рискове на проектите.

д) Комисията приема препоръката.

Процедурата за подбор ще гарантира, че Фондът за иновации подбира широко портфолио от проекти от гледна точка на сектори и държави членки, които ще допринесат най-много за постигането на целите на ЕС за декарбонизация. Потенциалът на проектите за предотвратяване/намаляване на емисиите на парникови газове ще бъде един от основните критерии за подбор.

е) Комисията приема препоръката.

Делегираният акт за Фонда за иновации ще има за цел да осигури по-голяма гъвкавост, за да отразява променящата се динамика на иновациите, като същевременно гарантира постигането на целите на програмата.

Промените в проектите, които не засягат обхвата им или процедурата на подбор, ще бъдат управлявани по-ефикасно от изпълнителния орган.

121. Съгласуването на разпоредбите за целите и отчетността за финансовите инструменти, през които се насочва подпомагането по NER 300, е направено в съответните изменения на споразуменията за делегиране с ЕИБ.

Препоръка 3 — Осигуряване на гъвкавост на Фонда за иновации за реакция на развитието на пазара и технологиите

а) Комисията приема препоръката.

Допустимостта на проектите произтича пряко от Директивата за СТЕ на ЕС. Проектите ще бъдат оценявани според приноса си към целите на политиката, а не спрямо постигането на конкретна технология или параметри на продукта, които е трудно да бъдат определени предварително и със сигурност.

б) Комисията приема препоръката.

Фондът за иновации предвижда редовни покани за представяне на предложения. Подпомагането от финансовите инструменти, ако се използва, ще бъде предоставяно според поредността на постъпване на проектите.

122. Основна цел за следващия програмен период е увеличаването на полезните взаимодействия между програмите на ЕС.

За програма „Хоризонт Европа“ ще бъде въведен процес за стратегическо планиране, който ще включва всички съответни служби на Комисията в съвместното установяване на приоритетите и подготовката на поканите за представяне на предложения. Целта е да се създаде обща рамка за иновации, така че всички програми да бъдат изпълнявани съгласувано и като се допълват взаимно.

Разпоредбите относно отчетността ще бъдат установени от съответната правна уредба през следващия програмен период.

123. Ръководната група за стратегическия план за енергийните технологии (плана SET) одобри новия план за изпълнение, който в сравнение с предходните дейности по плана SET предвиждат набор от нови, ясни и измерими цели.

Освен това групата прие новата работна програма на плана SET за периода 2018 — 2023 г., в която се определят дейностите през следващите 5 години с цел оптимизиране на неговото въздействие и резултати. Следователно посочените по-горе мерки осигуряват по-добра рамка за допълнителна оценка в бъдеще.

Както се споменава по-горе (вж. точка 93), независимата оценка, която ще бъде извършена през 2020 г., докладите на държавите членки и докладите от плановете за изпълнение ще позволят цялостно измерване на постигнатия напредък по отношение на вече определените цели.

124. Предложението за нова многогодишна финансова рамка (МФР) включва Регламента за създаване на програмата InvestEU. Новият фонд InvestEU ще консолидира всички финансови инструменти на ЕС и ще рационализира предлаганите продукти, за да се насочи по-ефективно към различните рискови профили в различните икономически сектори. Неговият компонент за научни изследвания и иновации ще консолидира инструментите, насочени към научните изследвания и иновациите. Член 6 от предложения регламент включва разпоредби за смесено финансиране с други програми на ЕС, включително Фонда за иновации. Това ще гарантира намаляване на припокриванията и предоставянето на продукти, насочени към специфични инвестиционни ситуации.

125. Комисията отбелязва, че обхватът, мащабът и амбицията на програмите „Хоризонт 2020“ и програма NER 300/Фонда за иновации сега са различни. През следващия програмен период Комисията ще изготви ефективен подход, основан на взаимно допълване, за дейностите по двете програми в стратегическата фаза на програма „Хоризонт Европа“ и делегирания акт за Фонда за иновации.

Що се отнася до операциите на ЕИБ, има няколко проекта по NER 300, които са обект на разглеждане от ЕИБ за ЕДП по InnovFin. За финансирането по финансовите инструменти се

изискват проекти, които имат известна степен на зрялост. В този контекст скоро се очаква първата операция.

126. За програма „Хоризонт Европа“ процесът на стратегическо програмиране за първите години на програмата ще започне през месец юли 2018 г. и следва да доведе до изготвянето на общ стратегически план за научни изследвания и иновации до края на 2018 г., който после ще бъде консултиран със заинтересованите страни.

Целта е да се създаде рамка на приоритетите в областта на научните изследвания и иновациите, одобрена от всички съответни служби на Комисията, която после може да бъде ориентир за всички програми на ЕС, така че различните програми да допринасят за същите цели съгласувано и като се допълват, при спазване на специалните правни уредби за тях.

Препоръка 4 — По-добра координация в Комисията с цел по-съгласувано насочване на подкрепата от ЕС

а) Комисията приема препоръката.

Съгласуваните между службите оценки вече са факт като част от подготовката на структурата на следващата МФР и Фонда за иновации.

б) Комисията приема препоръката.

Осигуряването на полезни взаимодействия е една от главните цели, посочени в предложенията за програмите „Хоризонт Европа“, InvestEU и Фонда за иновации. Програма InvestEU, наред с други мерки, е начин за опростяване и рационализиране на предлагането на финансови продукти в подкрепа на действията в областта на климата. Това включва и възможността за смесено финансиране с други програми на ЕС и Фонда за иновации по СТЕ, ако е приложимо и необходимо.

Комисията ще подобри усилията за координация при подготовката на съответните покани за представяне на предложения за безвъзмездна финансова помощ или финансови инструменти.

При все това специалните правни уредби, които установяват критериите за подбор, ще трябва да бъдат спазвани, за да се гарантира придържане към специфичните цели на политиката.

Препоръка 5 — Осигуряване на отчетност

а) Комисията приема препоръката.

Разпоредбите за отчетност ще бъдат ясно формулирани в регламента за Фонда за иновации и са подобрени в споразуменията за сътрудничество с ЕИБ за неизразходваните средства по NER 300.

б) Комисията приема отчасти препоръката.

Включването на средствата в баланса на ЕС трябва да отговаря на изискванията на съответните счетоводни стандарти, на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор, и по-специално на счетоводно правило № 2 на ЕС („Консолидиране и отчитане на съвместни и асоциирани предприятия“). Програмите на ЕС, които се финансират от бюджета на ЕС, се отразяват в бюджета му и подлежат на освобождаване от отговорност. Програмите на ЕС, които не са част от бюджета на ЕС и по отношение на които институциите на ЕС нямат изключителен контрол (т.е. средствата, управлявани от Комисията от името на трети страни), не могат да се посочват в баланса на ЕС, освен ако не са включени в бюджета (т.е. като цели приходи) в съответствие с правната уредба за МФР.

Фондът за иновации не е част от предложението за МФР, тъй като се финансира по линия на СТЕ, и не е част от бюджета на ЕС, като неговият жизнен цикъл надхвърля бюджетния цикъл на МФР. Освен това приходите не са определени или известни предварително, тъй като зависят от цената на въглеродните емисии към момента на монетизиране на квотите. При все това ще бъдат прилагани мерки за гарантиране на добро финансово управление, включително одитиране и докладване.

в) Комисията приема препоръката.

Редовното докладване на напредъка на съответните бюджетни органи ще бъде предвидено в делегирания акт за Фонда за иновации в зависимост от избрания модел на управление.

Събитие	Дата
Приемане на Меморандум за планиране на одита (МПО) / Начало на одита	17.5.2017 г.
Официално изпращане на проектодоклада до Комисията (или друг одитиран обект)	8.6.2018 г.
Приемане на окончателния доклад след съгласувателната процедура	5.9.2018 г.
Получаване на официалните отговори на Комисията (или друг одитиран обект) на всички езици	5.10.2018 г.

PDF ISBN 978-92-847-0783-6 doi:10.2865/084155 QJ-AB-18-021-BG-N

HTML ISBN 978-92-847-0796-6 doi:10.2865/2941 QJ-AB-18-021-BG-Q

С цел да подпомогне постигането на своите цели в областта на климата и енергетиката до 2020 г. и след това, ЕС стартира през 2009 г. две големи програми за финансиране в подкрепа на улавянето и съхранението на въглерод (CCS) и на иновативни възобновяеми енергийни източници: Европейската енергийна програма за възстановяване (ЕЕПВ) и програмата NER 300. Въпреки че ЕС вероятно ще изпълни целите си до 2020 г., одиторите установиха, че нито една от програмите не е успяла да внедри CCS в ЕС. ЕЕПВ е допринесла положително за развитието на сектора на вятърната енергия с разположени в морето инсталации, но програмата NER 300 не е постигнал планирания напредък в подкрепата за демонстриране на по-широк кръг от иновативни технологии за възобновяема енергия.

В момента ЕС се подготвя да стартира Фонд за иновации, който от 2021 г. следва да замести NER 300 и разработва новата многогодишна финансова рамка (2021 г.—2027 г.). Необходимо е ускоряване на преминаването към икономика с ниска въглеродна интензивност, за да се изпълнят целите на ЕС в областта на климата и енергетиката до 2030 г., а и в по-дългосрочен план. В този смисъл, Сметната палата отправя препоръки до Европейската Комисията да разгледа слабостите, установени по време на извършения одит, и да усъвършенства разработката на бъдещите програми.

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Служба за публикации

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Тел. +352 4398-1

За запитвания: eca.europa.eu/bg/Pages/ContactForm.aspx
Уебсайт: eca.europa.eu
Туитър: @EUAuditors

©Европейски съюз, 2018 г.

За всяко използване или възпроизвеждане на снимките или на другите материали, чиито авторски права не са притежание на Европейския съюз, трябва да бъде поискано разрешение пряко от притежателите на авторските права.